

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae Quibus Respondetur Ad
Justificationem Illustrissimi ac Reverendissimi Domini
Patris Guilielmi Herinx Iprensium Episcopi**

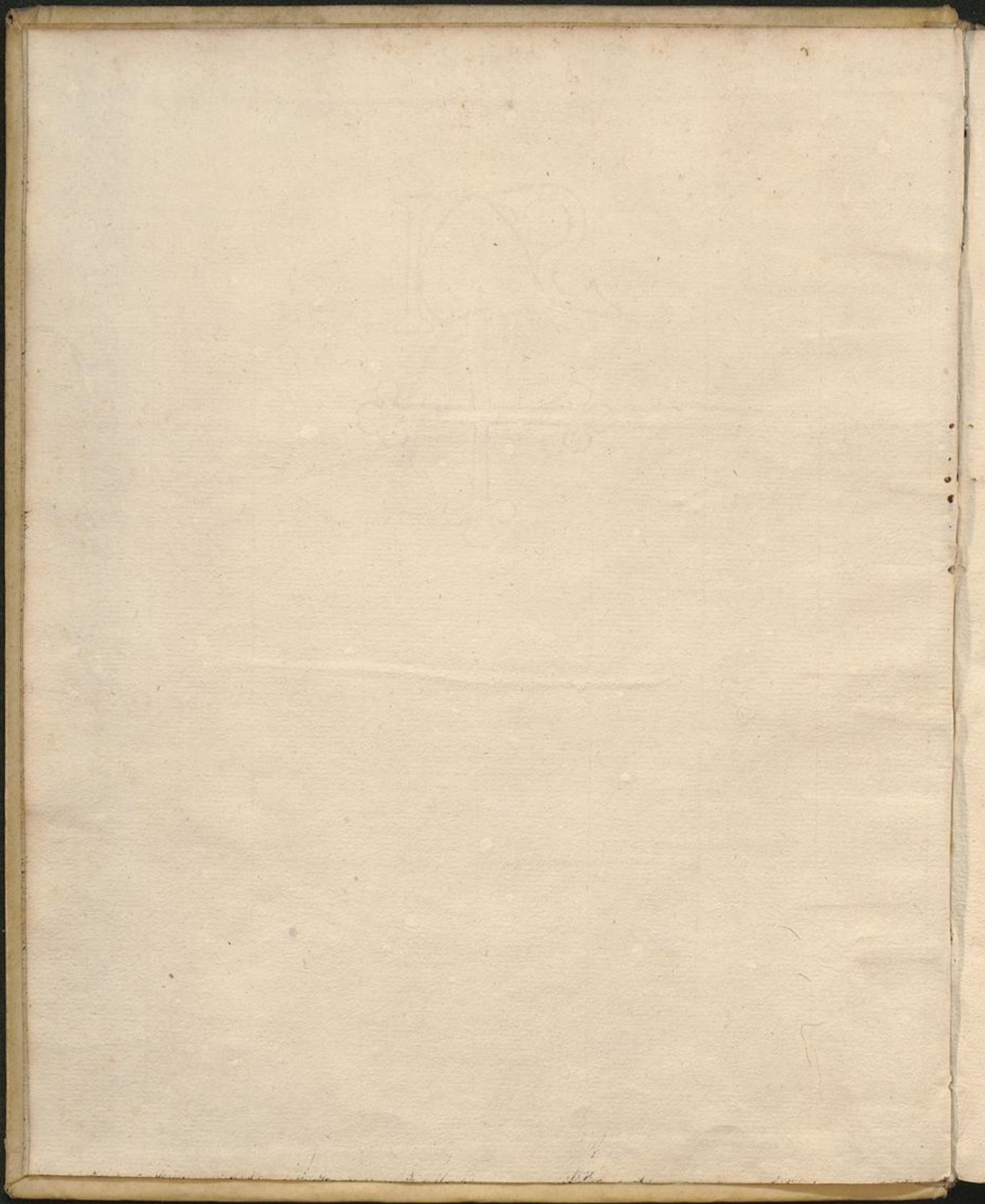
Huygens, Gommarus

Lovanii, [1686?]

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951922-5

Th. 2170.

2. 14
3.

PHILOSOPHIAE MORALIS
ELEMENTA
APPENDIX
DE PROPOSITIONIBUS

T H E S E S
THEOLOGICÆ
QUIBUS RESPONDETUR

A D
JUSTIFICATIONEM

Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Patris GUILIELMI
HERINX Iprensium Episcopi

JUNCTAM THESISIBUS PRÆSIDE

F. GASPARO VAN PAESSCHEN

Ord. FF. Minorum Recollectorum Theol. Lectore

LOVANIÏ 8. Octobris 1685. defensis.

QUAS PRÆSIDE

EXIMIO VIRO DOMINO AC MAGISTRO NOSTRO

GUMMARO HUYGENS

LYRANO,

DEFENDET

CAROLUS ROBERT MONTENSIS

In Collegio ADRIANI VI. Pontificis 3 Januarii 1686.

LOVANIÏ,

Typis GUILIELMI STRYCKWANT sub aurea Lampade.

T H E O L O G I C A

IUSTIFICATIONEM

F. GASPARO VAN PARSCHEN

GUMMARIO HUYSCH

CAROLUS ROBERT MONTAG

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Occasionem hujus Theſeos dedit ſcriptum nuperum cui præfixus erat hic titulus : *Juſtificatio Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Patris GUILIELMI HERINX Ipreſium Episcopi : In quo me culpari video, quod binis meis Theſibus, alterâ 7. Decemb. 1684. alterâ 15. Septemb. ſubſequentis anni deſenſis, peccaverim contra CHARITATEM, contra JUSTITIAM & contra VERITATEM ; dum in iis refutare volui dogmata quadam GUILIELMI HERINX S. T. Lectoris ; poſtea Ipreſium Episcopi : ego verò ex adverſo omnino contendo, quod in nullam illarum virtutum deliquerim ; idque me oſtenſurum conſido tribus harum Theſeum concluſionibus, quarum primâ probabo me non exceſſiſſe VERITATEM, & hinc per ſecundam concluſionem conſiciam quod etiam JUSTITIAM non laſerim, tertiâ concluſione per legitimam conſequentiam ex duabus anterioribus evincam, quod etiam adverſus CHARITATEM nil peccaverim. Quarta denique concluſione conabor oſtendere ſine fundamento inſinuari quo doctrinam Patris HERINX ex odio oppugnaverim.*

CONCLUSIO PRIMA.

Nullum dogma adſcripſi GUILIELMO HERINX quod ipſe non expreſſerit iisdem terminis, ſive in materia ſurreptionis, ſive in præxi opinionis, quam probabilem vocant : nullam concluſionem quoque ex dogmatibus ejus deduxi, quæ verè in illis non contineatur : perperam proinde dicitur, quod refutando dogmata GUILIELMI HERINX, peccaverim contra VERITATEM.

§ I.

Oſtenditur quid circa ſurreptiones in dogmatibus GUILIELMI HERINX à nobis per anteriores Theſes in præfatione expreſſas impugnatum ſit, nihilque in noſtra impugnatione dictum eſſe, veluti à Patre HERINX aſſertum, quod in terminis, ut aiunt, ipſe non aſſeruerit.

IN Theſibus 7. Decemb. 1684. deſenſis, circa ſententiam GUILIELMI HERINX de ſurreptione, tria à nobis dicta ſunt, primum, quod circa iſtud quod TAMBURINUS docuerat his verbis : *in gravi neceſſitate etiam aliena poſſe ſurripis* pronuntiaverit, ipſe nimirum HERINX, non improbabiliſſe illud aſſeri quando dives ille obligatur eleemoſynam præſtare & non valet.

Secundum ; ſi rem intueamur non multum intereſſe an HERINX dixerit non improbabiliſſe (nam in illo verbo eoque ſolo, litteris diſtinctivis expreſſo, vim ponunt Authores famoſi ſpeciminis editi in deſenſionem Propositionum 65. ab Innocentio XI. condemnatarum) an vero dixerit probabiliſſe.

Tertium erat, quod eſſi HERINX non dixerit eam ſententiam eſſe communem, prout THOMAS TAMBURINUS ; ſi rem tamen intueamur nihil hic iterum haberi ob quod HERINX merito dicatur circumſpectius fuiſſe locutus quam Tamburinus.

Porrò cum ſola illa tria in hac materia de doctrina P. HERINX aſſeruerim ; neceſſum eſt,

est, ut si contra *veritatem*, quemadmodum asseritur in scripto adversus quod nunc ago, peccaverim, aliquod illorum trium sit falsum.

Sed primum eorum non potest dici falsum, nisi fortassis negetur H E R I N X reverà edidisse hæc verba, *non improbabiler istud* (quod mox retulimus ex Tamburino) *asserri quando dives iste obligatur elemosynam prestare & non vult*: sed hæc ab H E R I N X conscripta esse, affirmant Authores famosi speciminis, id est, ipsius G U I L I E L M I H E R I N X præcones, neque id negat Author *Iustificacionis* dicti H E R I N X. Vide etiam ipsummet H E R I N X disp. 12. q. 3. de effectu charitatis num. 61.

Secundi nostri asserri *veritatem*, in dictis nostris Thesibus probavimus his verbis: *non multum interest, an H E R I N X dixerit, non improbabiler an vero dixerit probabiler*; etenim propositio *non improbabiler* tanti valet quanti propositio *probabilis*, sicuti homo non indoctus idem est quod homo doctus; ita ratiocinati sumus in istis Thesibus: neque videtur discursus displicuisse Authori *Iustificacionis*, saltem nihil adversus illum reponit.

Tertium assertum nostrum, in hunc modum confirmavimus: notandum perinde esse an opinionem tuam voces simpliciter probabilem an communem: modo tu sis de numero illorum, quibus sua circa res agendas opinio, si probabilis sit, tuta semper est ac secuta, siquidem hoc pacto opinionem tuam tibi simpliciter probabilem, non minus tutam, minusve securam censere debes, quam si diceres quod tua opinio sit sententia communis ac probabilissima. Porro quod G U I L I E L M U S H E R I N X senserit, quod cuique sua opinio probabilis sit tuta ac secuta, Patet ex his ejus verbis: *Regulariter loquendo, ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia: quod licitè fiat vel omittatur actio, etiam sequendo pariem minus tutam.* Et addit: *Est communissima Doctorum sententia.* Ita H E R I N X p. 2. disp. 4. q. 3. n. 22. sive proinde assertionem de qua agimus Author ille dixerit *non improbabiler* (id est probabilem) sive cum Tamburino & Authoribus Speciminis, dixerit eam esse sententiam communem, quod ad rem attinet & praxim, idem dixit. Hec in istis nostris Thesibus. In hoc discursu nostro nihil rursus improbari videtur Authori *Iustificacionis*; saltem nihil contra illam deductionem in *Iustificacione* allegat.

Falsò proinde dicit *Iustificacionis* Author, quod in hac materia refutando doctrinam P. H E R I N X contra *veritatem* peccaverim, quandoquidem tria solum asseruerim quorum nullum ipse negat.

A fingit, inquit idem, de me in justificatione §. 4. Patri H E R I N X in Thesibus de 7. Decem. 1684. Conclus. 1. §. 2. quod docuerit Propositionem 36. ab Innocentio XI. proscriptam, quæ sic habet: *Permissum est furari non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*: ad que respondeo istam Propositionem me nusquam tribuisse P. H E R I N X, cum solum asseruerim tria jam sæpius dicta, quorum nullo vel in speciem dixi, Patrem H E R I N X docere quod *permissum sit furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi*: illud proinde, sicut namquam asserui, ita quoque numquam probare intendi; sed solummodò si rem intueamur non multum interesse an H E R I N X dixerit *non improbabiler* an vero dixerit *probabiler*. Dixi ergo non multum interesse an H E R I N X usus fuerit illis vocibus *non improbabiler* an verò hac *probabiler* nullà prorsus factâ mentione, parumne an multum intersit inter doctrinam H E R I N X & inter Propositionem 36. condemnatam.

Pergit nihilominus Author *Iustificacionis* his verbis: *Resp. 2. si rem intueamur etiam multum interesse inter propositionem proscriptam, & Propositionem Illustrissimi nostri deinde addit: quis nescit multum differre Propositionem universalem & particularem?* Et prosequitur: *cur igitur sequitur: Licet aliena surripere in casu particulari, seu quando dives ipse obligatur elemosynam prestare & non vult, ergo permissum est universaliter non tantum surripere sed etiam furari, non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi.* Hæc ille: quibus ego respondeo me quoque istam consequentiam nec probare, nec probasse, aut fecisse unquam.

Iterum

Iterum ergo dico quod ex tribus illis, quæ sola me circa hanc rem asseruisse dixi, clarè sequatur me neque Patri HERINX, neque ulli hominum tribuisse hanc Propositionem damnatam: *Permissum est furari non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*: neque etiam unquam fecisse hanc consequentiam: *Licet aliena surripere quando dives ipse obligatur eleemosynam prestare & non vult*, ergo: *permissum est furari non solum in extrema necessitate sed etiam in gravi*.

Quo ergo colore, inquires, potuit Justificationis Author putare, quod ego Patri HERINX adscripsissem Propositionem 36. inter condemnatas? fateor me difficulter posse credere, quod istud revera putaverit; si tamen verè ita de me senserit, provenit inde, quod Authores famosi Speciminis primo dixerint: quod *Tamburinus* tenuerit doctrinam affinem Propositioni condemnatæ, deinde quod præ *Tamburino* *circumspectius* locutus fuerit HERINX; eo quod hic loco *probabiliter* dixerit: *non improbabiler*, quasi censerent illos convenire in reliquis: atque ita ego per errorem visus fuerim, judicare Patrem HERINX, cum *Tamburino* consentire dum differentiam, quam Authores Speciminis unquam exprimebant inter doctrinam *Tamburini* & HERINX, destruxi dicendo: *non improbabiler* idem esse quod *probabiliter*.

Alia, & fortassis præcipua ratio est, quod inter doctrinam *Tamburini*, occasione cujus ut aiunt Authores famosi Speciminis, fabricata est Propositio 36. inter condemnatas, & doctrinam P. HERINX revera non adeò magna, sit differentia; si tamen aliqua, ut proinde visum fuerit, quod dum Patri HERINX tribuimus doctrinam revera suam, ei tribueremus doctrinam *Tamburini*, ex qua Propositionem 36. fabricatam esse volunt.

Ut clarius hæc percipias, en doctrinam *Tamburini*: *In gravi necessitate etiam aliena posse surripi, nedum propria occultari, communis jam nunc sententia est*. Ecce etiam doctrinam P. HERINX: *An autem in necessitate valde gravi v. g. famis, nuditatis &c. sit licitum aliena surripere invito Domino, controversum est. Nec improbabiler asserunt NAVARRUS, LESSIUS, KONINCK & plurimi alii, eo quod meritò videatur casus iste ob exigentiam rationis & boni communis, in divisione honorum tacitè exceptus seu non comprehensus: adeoque dives ipse supponatur obligatus esse tali casu eleemosynam prestare, qui proinde si nolit, videri potest pauper, sibi ipsi providere posse, utpote divite irrationabiliter invito. disp. 12. q. 3. de effectu charitatis n. 61*.

§. 2.

Examinatur utrum P. HERINX suâ doctrinâ de surreptione quemlibet constituat judicem in propria causa, eâque admodum obscurâ, & cupiditati habendâ summè blandienti.

DOCTRINA Patris HERINX super qua hæc quæstio movetur, à nobis exprimitur §. superiori. De hac doctrina in Justificatione P. HERINX §. 4. saltem insinuat per eam non constitui quemlibet judicem in propria causa. Verba *Justificationis* sunt: *Eximius* (de me loquitur) *facetur priorem, id est, Propositionem 36. inter condemnatas, scandalosam esse vel maxime, quia quemlibet constituit judicem in propria causa eâque admodum obscurâ & cupiditati habendâ summè blandienti. Facitne hoc Illustrissimus noster? judicet equus Lector. Hactenus justificatio. Dubitane R. Pater, quin istud faciat Illustrissimus vester HERINX? nunquid enim hæc illius doctrina homines indigentes, etiam viles quosquæ & ad officium judicis ineptissimos, judices constituit in materia, quæ istius generis est, ut nulla magis soleat homines istos, utpote cupiditate habendâ præventos, in errorem sibi faventem inducere? Infinitus certè ubique terrarum reperitur hominum numerus, quorum judicio per doctrinam P. HERINX committendum erit, ut ipsi de se ipsis judicent, num aliqua saltem ratione non sint in necessitate valde gravi famis, nuditatis, &c. prout etiam, an alter, à quo surripiendum erit, non sit satis dives, ut supponatur obligatus esse tali casu eleemosynam*

mosynam dare : & quale putas R. Pater ab indigentibus istis ac vilibus hominibus in re adeo concupiscentiis suis blandiente , obtinebitur iudicium , nisi in ipsorummet favorem ; maximè dum per doctrinam P. H E R I N X persuasi fuerint , tali suo iudicio licitum sibi fieri surripere aliena.

Hi ergo omnes reipsâ invadant & surripiant aliena , autoritate ut credent , sibi factâ per doctrinam vestri P. H E R I N X , tantumque singuli actu surripiant , quantum sibi licitum censent per doctrinam istam , eritne hoc posito , Regnum , Provincia , Civitas aut Pagus , modò illic aliqui , pauperum iudicio , divites reperiantur , à surreptione aperta vel occulta ita immunis , ut non hinc vel illinc , aut potius utrimque damna sustineat ? Deindè , quot illinc dissidia & contentiones , quot rixæ & perturbationes ? Denique quid adhæc illi qui sua auferre coram videbunt aut res suas occultè ablatas esse postea intelligunt ? Quid inquam , tùm hos tum illos facturos credimus si ipsis liceat secundum alia vestri P. H E R I N X dogmata , rerum suarum surreptores , modo hæc sint notabilis , ut vocant momenti , invadere resistentes , vulnerare , mutilare & occidere ? Nonne , eo posito , dissidiis , rixis , perturbationibus & homicidiis omnia mox cernemus impleta ? Nonne vel ex his solis , ut cætera omittamus , potius , quam ex doctrina *Methodi* , *Compendii* & *Thesium* nostrarum , belgium cernemus perturbari ?

§. 3.

Circa sententias de usu Opinionis Probabilis , nihil tribuimus Patri H E R I N X , quod ille revera non asseruerit iis verbis quibus sensa ejus expressimus.

Circa usum opinionis probabilis tria de P. H E R I N X in *Thesibus* die 7. Decembris 1684. defensis asserui.

Primo eum docere ut sequitur : *Regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia , quod licitè fiat vel omittatur actio etiam sequendo partem minus tutam , & addit , est communissima Doctorum sententia.*

Secundo eum dicere : *Eo ipso quod quis alicui opinioni assensum præbet , censet probabiliorum omnibus spectatis cum ei simpliciter assentiatur.*

Tertio dixi , eum præmissis his : *nolim condemnare eos qui ex opinione præformata procedunt , existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem.* Addidisse sequentia : *hi enim eo ipso per reflexum iudicium sequuntur practicè propriam opinionem.*

In quibus rursus nihil omnino falsi asserui , cum omnia & singula ad verbum habeat p. 2. disp. 6. quæst. 3. circa numeros 22. & 29.

Ex primo dogmate dixi inferri , quod perindè sit , an scriptor ille opinionem suam vocet simpliciter probabilem , an communem , an probabilissimam , cum ipse sit de numero illorum , quibus sua opinio , modo probabilis sit , tuta semper est ac segura.

Ex secundo ejusdem authoris dogmate , asseruimus esse consecrarium , quod qualibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. & Innocentio XI. suo respectivè Authori , fuerit tuta & in praxi segura.

Ex tertio denique confici , quod ad securitatem sufficiat opinio aliena , etiam minus probabilis & propriæ contraria.

Quod ad ipsa dogmata attinet , Author *Justificationis* de nullo istorum asserit aut asserere potest quod P. H E R I N X ea non tenuerit : dicit tamen quædam ad secundum & tertium dogma pertinentia , vel fortassis illa tota , in secunda operum editione esse omisa.

Quod ad consequentias nostras spectat , illam quæ circa primum dogma fecimus , saltem non improbat : quam ex secundò dogmatè confecimus , omnino negat : Tertiam vero nostram consequentiam , dicit esse *peffimam imposturam*.

Supereſt ergo ut binas noſtras conſequentias ab Authore Juſtificationis negatas ac improbatas , magis confirmemus : quod ubi in ſequentibus §. §. præſtiterimus , alio §. ex animabimus omiſſionem aut mutationem , quæ facta dicitur in ſecunda editione operum Patris H E R I N X .

§. 4.

Elucidatur & confirmatur ſecunda conſequentia cujus in anteriori §. facta eſt mentio.

S E C U N D A inter conſequentias ſuperiori §. expreſſas eſt hæc : P. H E R I N X dixit : eo ipſo quod quis alicui opinioni aſſenſum præbet cenſet probabiliorem omnibus ſpectatis , cum ei ſimpliciter aſſentiat ergo quælibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. & Innocentio XI. ſuo reſpectivè Authori fuit tuta & in praxi ſecura. Conſequentiam admittere debet H E R I N X cum dicat : Regulariter loquendo ex opinione ſeu aſſenſu probabili rectè formatur dictamen conſcientiæ , quod licitè fiat vel omittatur actio , etiam ſequendo partem minus tutam , & addit , eſt communiſſima DD. ſententia : admittat ergo H E R I N X quod in qualibet opinionum condemnatarum , rectè earum Authores antè condemnationem formaverint dictamen conſcientiæ quod licitè fieret vel omitteretur actio ; cum ſuam opinionem non ſolum cenſerent probabilem ; ſed etiam probabiliorem omnibus ſpectatis .

Contra objicit Author Juſtificationis : Quod non fuerit idcirco qualibet illarum ſuis Authoribus tuta & ſecura , patet ex eo quod non ſufficiat alicui opinioni aſſenſum præbere , ſed requiratur id fieri cum fundamento , hæc ille ; ad quæ ego : Patrem H E R I N X non ſolum dicere , quod quilibet ſuæ opinioni aſſenſum præbeat ; ſed inſuper addere ; quod ſuam quilibet cenſeat probabiliorem omnibus ſpectatis : Si probabiliorem habeat , ergo cenſet ad minus probabilem ; adeoque ſecura erit , ac tuta , juxta principia H E R I N X .

Rectè ergo ſequitur : P. H E R I N X dicit , eo ipſo , quod quis alicui opinioni aſſenſum præbet , cenſet probabiliorem omnibus ſpectatis , ergo quælibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. & Innocentio XI. ſuo reſpectivè Authori fuerit tuta & in praxi ſecura : cum tamen illæ opinionis ſint condemnatæ quia ante condemnationem erant ſcandalofæ & in praxi pernicioſæ .

§. 5.

Quæ §. 4. dicta ſunt ulterius confirmantur ex iis quæ probabilitatum Patroni velint nolint admittere coguntur circa requiſita ad opinionem probabilem.

A D opinionem probabilem non requirunt probabilitatum patroni , ut motivum quod nititur verè probet (nam alias ſola opinio vera poſſet eſſe probabilis) ſed ſatis eſt ipſis , ſi motivum ſit rationale , ut vocat H E R I N X ; vel , quemadmodum alii loquuntur , ut ſit motivum grave , vel ſufficiens : intellige ſatis eſſe , ut ſit tale comparatum ad ipſum opinantem , id eſt , ut ſecundum apprehenſionem opinantis ſit rationale , grave aut ſufficiens ; non enim debet eſſe tale ſecundum rei veritatem , quaſi continere deberet rationem , pondus vel ſufficientiam reverà probantia veritatem propoſitionis cui quis aſſentitur : quod cum admittant omnes probabilitatum patroni , ſufficere ipſis debet , ut motivum æſtinetur eſſe rationale , grave , vel ſufficiens ad probandum veritatem propoſitionis , etſi verè non probet .

Supereſt ut examinemus à quo debeat æſtimari , quod motivum ſit rationale an ſcilicet ab ipſo opinante , an ab alio : quod non ab alio , clarum eſt : quia alteri poteſt illud motivum apparere omninò irrationabile , nullius ponderis & planè inſufficiens ; vel ex adverſo poteſt apparere omninò evidens : deinde , quid ad opinandum mihi conducit ,
quod

quod motivum non mihi, sed aliis appareat *rationabile*: &c. quare indubitè concludendum, quod probabilitatum patronis sufficere debeat si motivum ab ipso opinante, æstimetur *rationabile* &c. ut nimirum censeatur opinio vera probabilis & in praxi secura.

§. 6.

Doctrina anterioris §. specialiter consonat doctrina Patris HERINX.

Pater HERINX loco antecitato num. 20. Primùm dixerat: *Regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia, quod licitè fiat vel omitatur actio, etiam sequendo partem minus tutam.* Sententiam hanc generalem explicat. n. 28. his verbis: *Requiritur ut opinionem quam quis in in praxi amplectitur faciat suam: & addit: Dum enim haberi nequit veritas seu certitudo, censetur Deus substituisse illius loco opinionem seu æstimationem operantis.*

Si loco veritatis sentiat Deus substituisse æstimationem operantis, sufficit ergo huic Authori ut motivum opinionis ab ipso operante æstimetur esse *rationabile*, sufficit inquam hoc, ut secundùm ipsum opinionem illam veluti probabilem in praxi amplectamur, igitur juxta P. HERINX, qualibet opinio inter condemnatas ab Alexandro VII. & Innoc. XI. ante condemnationem suo Authori licita erat & in praxi secura, cum tamen condemnatae sint quia ante condemnationem erant scandalosae & in praxi perniciosae.

Deindè n. 29. dicit idem Author: *Nolim tamen illos condemnare, qui ex opinione praformata procedunt existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem.* Sensus illorum verborum, *non tamen illos condemnare illos qui &c.* proculdubio hic est, censeo non esse condemnandos illos qui &c. etsi sequantur opinionem alienam & minus probabilem.

Duas rationes allegat, cur sentiat illos non esse condemnandos: primam quidem his verbis: *Hi eo ipso per reflexum judicium sequuntur practicè propriam opinionem, adeoque non tantum alienam.* Secundùm rationem assignat hanc: *Eo ipso quod quis alicui opinioni assensum præbet, censet probabilior omnibus spectatis.*

Si illi qui existimant sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem, ideo condemnandi non sint, quia *hoc ipso quod quis alicui opinioni assensum præbet, censet probabilior omnibus spectatis*: adeoque non minus probabilem sed probabilior sequatur; omnino consecrarium est, quod ad opinionem probabilem, item ad probabilior sufficiat, ut ipsi opinanti motivum appareat *probabile, sive rationabile*, item ut illi appareat *probabilior sive rationabilior.*

Docet ergo HERINX quod *hoc ipso, quod quis alicui opinioni assensum præbet, ita censet probabilior omnibus spectatis*, ut juxta ipsum reverè tunc sit sufficienter probabilis, imò probabilior: sufficienter inquam, ut ob praxim talis opinionis existimet neminem esse condemnandum; ergo censet non condemnandos quotquot proprias opiniones fuerint secuti, etiam illas, quæ postea ideo fuerunt per Alexandrum VII. & Innocentium XI. condemnatae quia antè condemnationem erant scandalosae & in praxi perniciosae.

Mira quidem hæc sunt & stupenda, verè tamen ex illius Authoris dogmatibus consecrarium ait: quod *qui alicui opinioni assensum præbet censet esse probabilior, ac propterea, ut jam offensum, concedere debet esse verè probabilem, adeoque securam ac tutam, saltem, ipsi opinanti: siquidem juxta ipsum regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili rectè formatur dictamen conscientia quod licitè fiat vel omitatur actio, etiam sequendo partem minus tutam*: consonat quod ait n. 21. *coincidit, inquit, opinio cum assensu probabili.* Cujuslibet ergo Authoris opinio inhærendo doctrinæ HERINX, ab ipso opinante non solum censetur esse probabilis, sed dicenda erit esse probabilis: neque etiam potest HERINX ideo hos illosve judicare non esse condemnandos quia sequuntur opinionem quam ipsi censent probabilior, nisi juxta ipsum tunc etiam sit verè probabilior.

Quæ hæc & duabus anterioribus §§. tractata fuit, eo fine allegavimus ut confirmetur consequentia nostra, quæ est secunda inter tres, paragrapho 3. expressas; atque in anterioribus nostris Theſibus jam pridem assertas. Nunc igitur agendum de tertia consequentia nostra quam eodem §. etiam expressimus.

§. 7.

Elucidatur & confirmatur tertia consequentia, cujus in §. 3. facta est mentio.

Tertia consequentia est hæc, P. H E R I N X dicit: *Nolim condemnare eos, qui ex opinione præformata procedunt, existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam etiam minus probabilem: cum, eo ipso per reflexum judicium sequuntur practicè propriam opinionem.* Hinc in Theſibus nostris 7. Decemb. Anno 1684. defensis, inferebamus: "ergo ad securitatem sufficit opinio aliena, etiam minus probabilis & propriæ contraria: addebamus, quotquot proinde contra propriam opinionem, secuti fuerint Propositiones ab Alexandro VII. & Innocentio XI. condemnatas, aut alias quorumcumque Casuistarum postea condemnatas, hoc ipso quo existimarunt istud sibi licere, juxta doctrinam P. H E R I N X, rectè egerunt, illas opiniones deducendo ad praxim. In hunc modum ratiocinati sumus in dictis Theſibus: sed consequentiam nostram Author Justificationis vocat *peſſimam imposturam*: nos ex adverso dicimus esse optimam consequentiam, eamque nunc probamus in hunc modum: paragrapho anteriori ostendimus quod secundum P. H E R I N X ipsi opinanti ad securitatem sufficiat sui-ipsius opinio; sufficit ergo tibi etiam opinio aliena, modo existimes tibi licitum esse sequi opinionem alienam: nam eo ipso juxta P. H E R I N X per reflexum judicium sequeris practicè propriam opinionem: hocce enim argumento probavit, etiam illos qui opinionem alienam sequuntur non esse condemnandos: verba ejus iterum, repeto: *Nolim tamen illos, inquit, condemnare (id est, sentio non esse condemnandos) qui ex opinione præformata procedunt existimantes sibi licitum esse sequi opinionem alienam: probat inquam illos non esse condemnandos, quia eo ipso per reflexum judicium sequuntur practicè propriam opinionem.* Propriam ergo opinionem secuti fuerint omnes illi qui existimarunt sibi licitum esse ad praxim deducere, quascumque opiniones alienas postea ab Alexandro VII. & Innocentio XI. condemnatas. Adeoque secundum principia P. H E R I N X hic posita, condemnandi non sunt: imò, secundum deductionem anteriori §. factam, securi sunt.

§. 8.

Author Justificationis dicit quod in secunda editione operum P. Herinx, quadam omiſſa sint circa doctrinam de usu opinionis probabilis, à nobis impugnatam. Ostenditur qualis sit ista mutatio.

Valdè laudabile, imò juxta communem Theologorum sententiam rigidè præceptum est retractare dogmata ante hæc à nobis tradita, dum postea undecumque intelligimus nos in iis ad aliorum perniciem, præcipuè spiritualem, errasse. Quare, non vituperio sed laude potius digna est, errorum retractatio. Hæc eo fine præmitto iis quæ hoc §. dicturus sum de mutatione facta in secunda editione operum P. H E R I N X, ne, dum contra hanc mutationem aliqua dicturus sum, videar fortassis culpæ, quod quis ante à se dicta retractet: neque enim istud circa hanc displicet: sed quod ea talis sit, ut mutationis terminus à quo & terminus ad quem (philosophicè loquor) quod ad rem attinet, parum distare videantur.

Tria dogmata erant, quæ in prima editione impugnavimus: primum, quod loco superius citato n. 22. dicatur *Regulariter loquendo ex opinione seu assensu probabili, rectè formatur*

dictamen conscientia, quod licitè fiat vel omittatur actio. Secundum, quod istud dogma etiam extendatur ad minus probabilem. Tertium, quod convincatur ex doctrina n. 29. expressa etiam extendi ad opinionem alienam. Hæc in prima operum editione. Superest jam, ut examinemus, quid in secunda habeatur, quæ, ut credi à nobis, volunt, facta est Antverpiæ typis Jacobi Woons sub signo Portæ vineæ. Anno 1680.

Porro in hac editione etiamnum reperiri primum & secundum dogma de usu opinionis probabilis, patet ex his verbis disp. 4. q. 3. n. 31. *Sine distinctione asserendum simpliciter est cum communissima Theologorum sententia: regulariter loquendo ex opinione sive assensu quem constiterit esse verè probabilem, rectè formari dictamen conscientia etiam sequendo partem minus tutam. Quod intelligat etiam sequendo minus probabilem, dubitari non potest: dicit enim istud asserendum sine distinctione, nimirum inter opinionem minus probabilem & probabilioem: hinc n. 89. apertis verbis doctrinam suam extendit, etiam ad opinionem minus probabilem.*

Quod ad tertium dogma attinet, clarissimum est quod n. 92. mutatae istius editionis, Author, totus sit in eo, ut probet quod dogma de secura praxi opinionis probabilis etiam rectè extendatur ad opinionem, non tantum minus probabilem & minus tutam, sed insuper ad alienam propriae opinioni contrariam. Adhæc probationibus satis fusè deductis, tandem in fine subjungit: *Accedit quod cum licitum sit sequi sententiam probabilioem, consequenter videatur, licitum quoque esse sequi alienam minus probabilem, cum hoc ipsum reflexè teneat sententia probabilior & communis.*

Notatu dignum, quod ad aliquam secundæ editionis excusationem, circa dogma tertium, facere videantur hæc duo: primum, quod mox allegatis, id est, dictis ad n. 92. in fine addat hæc verba: *ITA ARGUUNT RECENTIORES PASSIM. Alterum, quod n. 93. legantur hæc: Nihilominus praxis operandi juxta opinionem alienam minus tutam minusque probabilem & pro tali ab ipso operante adhuc aestimata, non ita satisfacit, quin potius suasor sim sectantibus præsertim pietatem, ut etiam opinione propria libertate favente, tamen sequamur in operando tutiora, præsertim dum simul censentur communiter ab aliis probabiliora, neque sine gravi seu rationabili causa laxemus habenas ad minus tuta minusque probabilia.*

Observet hic lector primò illud, *ITA ARGUUNT RECENTIORES PASSIM*, in fine tantum esse additum (quando videlicet omnia quæ reperiri potuerunt fuerant allegata) ad declinandam invidiam in alios. 2. *POTIUS SUASOR SIM*: nimirum innuit, eum qui opinionem minus probabilem & minus tutam, etfi solummodò alienam, velut regulam morum in praxi sequatur, non contra præceptum sed solummodò contra consilium agere. 3. *SECTANTIBUS PRÆSSERTIM PIETATEM*: quasi timeat, ne istud consilium sequerentur nimis multi. 4. *NEQUE SINE GRAVI SEU RATIONABILI CAUSA LAXEMUS HABENAS AD MINUS TUTA, MINUSQUE PROBabilia*. Nam ut ait n. 89. *Non censetur Deus restrinxisse ad tutius dum adest onus considerabile alias eventurum, v. g. jejunii, restitutionis, carentia legati, abstinentia ab utili contractu, &c.*

Ecce vobis iterum istius Patris non præceptum, sed consilium, suasor sim, inquit, ne verò & hoc nimium sapiat rigorem, non omnibus indifferenter consulit, sed sectantibus præsertim pietatem: neque id semper; verum præsertim dum simul censentur communiter ab aliis probabiliora. Quanta in limitando hocce consilio circumspectio! Neque, subjicit, sine gravi seu rationabili causa laxemus habenas ad minus tuta minusque probabilia. Ubi enim gravis seu rationabilis causa, ut vocat, locum habet non aufert nequidem post tot limitationes, consilium hîc expressum (sequendi in operando tutiora) temerè projicere. Non censetur Deus, ut ait, restrinxisse ad tutius, dum adest onus considerabile alias proventurum: v. g. jejunii, nota bene, restitutionis, carentia legati, abstinentia ab utili contractu &c. quæ onera considerabilia, dum plaustro probabilitatis queunt avari; non dissuadet personis, etiam pietatem sectantibus, laxari habenas ad minus tuta minusque probabilia.

His expensis quando putas istius Patris consilio erit locus? Resp. dum aberit periculum, ne onus considerabile tibi proveniat, si non sequaris, id est, nunquam. Quia semper erit periculum istiusmodi oneris considerabilis quale est jejunii, Restitutionis &c.

CONCLUSIO SECUNDA.

Præmissâ doctrinâ generali de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis, etiam per se admodum utili, à fortiori ut aiunt, inde tandem conficitur clarissimè, quod contra justitiam nihil peccaverim oppugnando non mores sed dogmata quædam tradita à P. HERINX postea Iprensi Episcopo.

§. I.

Nomen, bonum scilicet, sive fama, tripliciter sumitur.

EX Conclusionem anteriorem patet, quod Illustrissimi Viri dogmata oppugnando adversus justitiam non peccaverim, falsum aliquod viro isti imponendo; quare superest, ut ostendam, quod etiam non peccaverim contra justitiam quasi veram accusationem, injustè evulgaverim.

His præmissis, dico hanc dictionem *nomen*, bonum scilicet, sive famam, obtinere tres acceptiones palpabiliter distinctas: quarum prima est, juxta quam *nomen* sive fama accipitur pro RE à qua bonus quispiam denominatur: id est, pro ipsa morum probitate, sive justitia; quo modo, si *nomen* accipias, tanti illud faciendum est, quanti justitia ipsa, adeoque pluris, quam thesauri multi. Consonat hæc famæ sive nominis interpretatio sexcentis Sacræ Scripturæ sententiis, in quibus *nomen* pro RE accipitur: ut dum in Evangelio dicitur, Matth. 28. *Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti*. Item act. 4. *Nec aliud NOMEN est sub celo datum hominibus &c.* & Philip. 2. *Ut in nomine Jesu omne genu flectatur*. Mirum quoties in foliis psalmis *nomen*, potissimum ipsius Dei, sumatur pro RE sive pro Deo ipso.

Secundo, *nomen*, bonum scilicet, sive fama, accipitur pro aliorum vera æstimatione de nostra probitate: hoc modo, si famam sumas, viris probis merito cordi est, non propter se; sed ob salutem proximi; quamvis enim Deo probati sint per ipsam internam justitiam, prout sibi ipsis per conscientiam propriam testimonium, proximis tamen prodesse vix possunt, nisi apud illos obtineant *nomen* bonum. Unde S. IVO Carnotensis episc. 240. Godefrido scribit: *Cum omnis casta Religionis Professor visceribus Charitatis abundare debeat, ut tam saluti proximorum, quam sua providere studeat, necesse est ut hæc duo principaliter appetat, puram conscientiam & bonam famam; conscientiam propter se, FAMAM PROPTER PROXIMUM*. Quisquis, inquit August. de bono viduit. cap. 22. *à criminibus flagitiorum atque facinorum vitam suam custodit, sibi benefacit, quisquis autem etiam famam, & in alios misericors est. Nobis enim necessaria est vita nostra, ALIIS FAMA NOSTRA*.

Tertia denique acceptio *boni nominis*, sive famæ, est quæ illa sumitur pro hominum æstimatione falsò opinantium nos esse probos: ut si homicida, mansuetus; scortator, castus; fur, justus; & sceleratus quisque, probus passim audiat.

De fama hoc modo sumpta, rursus quærendum est, quanti illam facere debeamus; pro quo prænotandum, quod ait S. THOMAS 22. q. 131. art. 1. in c. *Tripliciter*, inquit, *affectum honoris contingit esse inordinatum; uno modo per hoc quod aliquis appetit testimonium de excellentia quam non habet, quod est appetere honorem supra suam proportionem... ambitio autem importat inordinatum appetitum honoris*. Et q. 132. art. 1. in c. *Potest*, inquit, *gloria dici vana triplici-*

ter. Uno modo ex parte rei de qua quis gloriam quarit; puta, cum quis quarit gloriam de eo quod non est. Ex quibus consecrarium est, quod ambitionis & vanæ gloriæ sit, quarere sibi æstimationem sive famam, quasi esset vir probus & veræ doctrinæ assertor vel defensor; cum sit improbus & pro veritate falsitatem tradat. Hinc ulterius conspicuum est, quàm parvi facienda sit fama hoc modo accepta, id est, falsi nominis.

Ex his non difficulter intelliges, in quo deficiat hic discursus quorundam Casuistarum: Honor (idem est de fama) debet nobis esse charior quam vita: sed pro salute corporis licet hominem occidere: ergo etiam pro honore tuendo. Vel si discurratur in hunc modum: Fama debet nobis esse charior, quàm pecuniæ: sed pro pecuniis, quando est summa notabilis, licet hominem occidere: ergo etiam pro fama tuenda. De falsitate minoris utriusque argumenti, egimus in Thesis nostris de Homicidio; consequentiam hinc examinare non intendimus: sed solum notare quod in majori præmissa, ea quæ competunt honori & famæ acceptis primo modo ex tribus jam assignatis, id est, pro ipsa justitia sive probitate; tribuantur honori & famæ sumptis pro hominum æstimatione, etiam falsitate nixæ, & pro ipsis objectis ambitionis ac vanæ gloriæ. Nec valet hic discursus: Fama, quæ etiam in falsitate fundatur, plus valet quàm pecuniæ multæ, item quàm argentum & aurum, sed pro illis tuendis licet hominem occidere, ergo etiam pro tuenda illa fama: Nam ut iterum prætereamus minorem & consequentiam, majorem rursus dicimus nullo modo posse subsistere.

Nec refert, quod Scriptura Sacra Prov. 22. dicat. *Melius est nomen bonum quàm divitiæ multa: super argentum enim & aurum, gratia bona*: Pro loci enim hujus intellectu tria notanda sunt; nimirum prioris membri apud Hæbreos lectio, quæ hæc est: *Eligibile est nomen à divitiis multis*: deinde secundi membri constructio, quæ est: *Gratia*, id est, gratiositas, est bona super argentum & aurum: tertio, notanda interpretatio, potissimum vocis *nomen*, quod debet accipi pro ipsa justitia sive probitate; vel saltem pro fama à virtute & veritate ortum suum habente, (quæ postrema interpretatio parum differt ab illa quæ nomen accipitur pro RE) non autem pro honore & fama falsitate nixis ac ambitionis & vanæ gloriæ objectis. Est autem falsa gloria, ait Augustinus tract. 100. in Joan. quando laudantes errore falluntur, sive in rebus, sive in hominibus, sive in utrisque. Nam in rebus falluntur, quando putant id bonum esse, quod malum est: in hominibus autem, quando putant eum bonum esse, qui malus est. In utrisque autem, quando id quod est vitium, virtus putatur; & ipse, qui propter hoc laudatur non habet quod putatur: sive sit bonus, sive sit malus.

Hinc patet, quanta cum corruptione Theologiæ Moralis, & morum pernicie, tres jam explicatæ nominis, boni scilicet, sive famæ, explicationes, veluti unum & idem intelligantur ac confundantur: ut si, quæ de bono nomine juxta primam acceptionem rectè affirmantur, tribuantur bono nomini sive famæ acceptis pro hominum æstimatione: si quidem pro nomine bono, sumpto pro ipsa probitate sive justitia, jubemur certare usque ad mortem. Eccles. 4. de fama autem sumpta pro hominum æstimatione loquitur Apostolus, dum dicit, *Mihi autem pro minimo est, ut à vobis judicet aut ab humano die*. 1. ad Corint. 4.

Perperam quoque, quæ ratione secundæ acceptionis boni nominis & famæ affirmantur aut negantur, intelliguntur de nomine & fama acceptis tertio modo: famam namque secundo modo acceptam, appetere debemus propter proximum; famam verò tertio modo acceptam pro objecto ambitionis & vanæ gloriæ, contemnere debemus, etiam sæpè propter proximum; dum hic mala nostra, bona putat, & idè imitatur: item variis aliis ex causis, de quibus §. subsequenti & conclusione tertiâ harum Thesis, ubi hoc singulariter ostendetur de fama, quam quis obtinet apud illos, qui doctrinam moralem falsam ab illo traditam, veram putant. Famam secundo modo acceptam, non licet alicui auferre

ferre ; quia non potest id fieri sine mendacio , nec fieri solet sine læsione justitiæ , secus de fama accepta tertio modo , quam , etsi non semper , quandoque tamen auferre possumus & debemus.

§. 2.

Bonum nomen sive fama tertio modo , ut habet §. superior , accepta , malè præponitur justitiæ ipsius infamandi , aut proximi ejus , pessimè verò saluti spirituali integræ alicujus communitatis.

Mira hic rursus reperitur multorum hallucinatio ; dum famam etsi falsitate nixam , non verentur suo agendi modo , ipsius infamandi , aut proximi ejus spirituali saluti præferre : & quod horrendum nimis , etiam communitatis cujuscumque salutem , famæ isti proponere. Primum namq; horum convincitur fieri ab illis , qui homines in suis sceleribus occultis malunt relinquere , quàm ea manifestare illis , à quibus emendari possunt. Quod secundo loco expressimus , faciunt , qui occultam cujuscumque nequitiam detrectant revelare iis , qui aliter non possunt seipsos , suos filios , vel alios quâcumque ratione , etiam generali titulo proximi , sibi conjunctos , spiritualis infectionis periculo subducere. Tertium denique audent , qui crimina occulta , quorundam ad Ecclesiæ vel Reipublicæ regimen tendentium detegere timent iis , à quibus ob criminum ignorantiam sunt promovendi ; timent inquam illa detegere , etsi in ejusmodi improborum hominum secutura promotione ingentem animarum stragem prævideant.

Quæ omnia charitatè iverfantur , cum hæc , quod neminem latet , præcipiat suam ; proximi & integræ communitatis æternam salutem , plus diligere , quàm famam illam falsam.

In his omnibus sepono casus , quibus crimina cujuscumque , munus confessarii exercenti , per Sacramentalem ipsiusmet criminosi confessionem , innotuerunt.

Porrò doctrinæ jam traditæ varia hominum genera adversari solent ; ac imprimis ipsi scelerati , veriti nimirum , ne sua quoque occulta hæcenus scelera , hoc pacto revelentur. His accedunt alii , quibus temporalia , magis quàm æterna ; & terrena præ cælestibus cordi sunt. Præterea , qui parvo sunt ingenio , ut vastam illam animarum perniciem , quæ ex doctrina contraria sequitur , non advertant. Homines item scrupulosi solent circa doctrinam hæc traditam , esse timidiores ; maxime dum audiunt occultorum criminum revelationem , terminis nimium indefinitis à quibusdam Theologis graviter culpari , & ex adverso animarum scandala ; ab istis vix ponderari.

Neque tamen intendimus , per ea quæ hæc dicta sunt , excusare illos , qui occulta proximi crimina , cum ejus infamia revelant , ubi nec ipsius infamandi , nec alterius bonum sive spirituale sive corporale , revelari postulat : neque etiam intendimus excusare , si bonum , potissimum spirituale , postulet ista crimina non revelari.

§. 3.

Doctrina superiori §. tradita probatur ex Sacra Scriptura.

Subsequentes Sacræ Scripturæ sententiæ : *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo , & in tota anima tua & in tota mente tua.* Item. *Qui amat Patrem aut Matrem plus quàm me non est me dignus :* deinde : *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet non potest meus esse discipulus.* Denique : *Si manus tua vel pes tuus scandalizat te , abscide eum & projice abs te : si oculus &c.* Hæc inquam Scripturæ Sacræ sententiæ , tantâ evidentiâ inferunt , quod observantiam mandatorum Dei nulli creaturæ postponere liceat , ut Theologorum nullus , ne laxissimus quidem , istud in dubium revocare audeat : hinc verò conficitur ulterius , neminem fore

fore rationabiliter invitum, si crimen suum occultum detegatur eo modo, qui necessarius est, ut ipse criminofus à peccato commisso eximatur, vel ut ipse à relapsu præservetur.

Neque erit rationabiliter invitus, quando bonum spirituale proximi exigit ut occultum scelus reveletur: nam nostrum quilibet, adeoque & criminofus ille, proximum suum sicut seipsum diligere jubetur. Facilius, quod de proximo dicimus tibi persuadebis, si expenderis, quod hæc ratione malum aliquod majus, etiam à criminofus avertatur, quam sit illa qualiscumque infamatio, hæc enim minus mala est ipsi, quam quod ipse finatur occulto crimine scandalizare proximum: *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis*, inquit Christus, *expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus & demergatur in profundum maris*. Si illud ei expediat potius, quam quod scandalizet unum, multò magis istud ei expedit, quam ut scandalizet communitatem aliquam: illicitum proinde est, & Scripturæ S. contrarium, famam hominis reverà criminofus, adeoque falsitate nixam, suo agendi modo præferre salutem ipsius infamandi, item salutem proximi; & multò magis Scripturæ adversatur, eam præferre salutem alicujus communitatis: Illicitum ergo etiam erit criminofus, & Scripturæ S. contrarium, suis oblocutionibus huic doctrinæ de revelandis criminibus occultis contradicere, ne sua quoque crimina in ipsorum, proximi, aut Ecclesiæ bonum, à viris zelosis aliquando revelentur.

§. 4.

Doctrina illa conformis est praxi Ecclesiæ.

IN rem nostram notatu digna sunt, quæ habet Baronius tom. 2. Annal. ad annum Christi 224. num. 6. & 7. ubi refert quomodo Alexander Imperator in Præsidum creationem transferre voluerit, quæ eo tempore præviâ multâ inquisitione morum, circa illos qui ad regimen animarum assumebantur, in Ecclesia fieri solebant. "Origenes contra Cels. lib. 8. in fine, qui his, inquit Baronius, vivebat temporibus, docet magnamque tradit adhiberi solitam diligentiam, ut, qui primi inter Christianos essent, ad regimen animarum adsciscerentur. Diacono item proclamante in Ecclesia, patuisse omnibus aditum **OBJICIENDI ORDINANDO, SI QUOD PATRASSET ALIQUANDO**; id quoque & antiquiores Ecclesiæ rituales libri demonstrent. Cæterum non de Episcopis tantum, vel Sacris Ministris ordinandis exactè fieri consueverat ejusmodi **MORUM INQUISITIO**, sed de omnibus propemodùm Christianis, ut quisque se gereret: ut, si quid egisset suâ professione indignum, à fidelium coetu abjiceretur. Præterea, Baronius ex S. Cypriano, epist. 68. ad hisp. adfert sequentia: "Vidimus de Divina auctoritate descendere, ut Sacerdos plebe præsentem sub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico judicio ac testimonio comprobetur: sicut in numeris Dominus Moysi præcepit, dicens: *Apprehende Aaron Fratrem tuum &c....* coram omni Synagoga jubet Deus constitui Sacerdotem: id est, instruit, & ostendit ordinationes Sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere: ut plebe præsentem vel **DETEGANTUR MALORUM CRIMINA**, vel bonorum merita prædicentur. Hæc Baronius. Idem ille spiritus, qui in bonum Ecclesiæ olim revelare præcepit crimina eorum, qui propter illa Sacris Ecclesiæ ordinationibus indigni videbantur, etiam hodiè relucet in iis, quæ habentur in nostro Pontificali, sub titulo *de ordinatione Presbyteri*: ubi Episcopus ordinans ad populum præsentem, dicit: "Non fuit frustra à Patribus institutum, ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi sunt, consulatur etiam populus, quia de vita & conversatione præsentandi, quod nonnumquam ignoratur à pluribus **SCITUR A PAUCIS**.... Horum siquidem Diaconorum in Presbyteros, auxiliante Domino ordinandorum, conversatio (quantum mihi videtur) probata, & Deo placita existit, & digna (ut arbitror) Ecclesiastici honoris augmento. Sed ne
,, unum

„ unum fortasse , vel paucos , aut decipiat assensio , vel fallat affectio , sententia est ex-
petenda multorum. Itaque , quid de eorum actibus aut moribus noveritis , quid de
merito sentiatis , LIBERA VOCE PANDATIS ; & his testimonium Sacerdotii magis pro me-
rito , quàm affectione aliqua tribuatis. SIQUIS IGITUR HABET ALIQUID CONTRA IL-
LOS , PRO DEO ET PROPTER DEUM , CUM FIDUCIA EXEAT ET DICAT ; verumtamen
memor sit conditionis suæ. „

Conformia etiam sunt Pontificum Decreta , quibus Hæretici & quidam cum dæmone
pactum habentes (id intelligendum cum communiore sententia , inquit Bonacina , de
obligatione denunciandi , etiamsi delictum sit occultum) denunciari jubentur. Maxime
verò ad rem nostram facit , quod ibidem , testante Bonacinâ , denunciari debeant Con-
fessarii , qui personas quæcumque illæ sint in Confessione Sacramentali vel occasione illius
ad inhonesta sollicitaverint ; quodque Confessariis omnibus mandetur , ut suos Pœnitentes ,
quos noverint fuisse sollicitatos , ut supra , moneant de obligatione denunciandi sollicitantes.

Constitutio Gregorii XV. quâ hæc mandantur , edita est 30. Augusti anno 1622. extat in
Bullario Lugduni edito anno 1655. tom. 3. pag. 432. ubi etiam mentio fit constitutionis
similis, Pii IV. & Pauli II. mandaturque in Gregoriana , ut quod per eam decernitur , in
quibusvis Christiani orbis partibus , firmiter & inviolabiliter observetur. „ Statuimus ,
inquit Gregorius XV. decernimus , & declaramus , quod omnes , & singuli Sacerdotes
tam Sæculares quàm quorumvis , etiam quomodolibet exemptorum , ac Sedi Apostolicæ
immediatè subjeutorum , Ordinum , institutionum , Societatum , & Congregationum ,
Regulares cujuscumque dignitatis & præminentiae , aut quovis privilegio muniti exi-
stant , qui personas , quæcumque illæ sint , ad inhonesta sive inter se sive cum aliis quo-
modolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis , sive antea vel post imme-
diatè , seu occasione vel prætextu , Confessione non secuta ; sive extra occasionem
Confessionis , in Confessionali aut in loco quocumq; ubi Confessiones Sacramentales au-
diuntur seu ad Confessionem audiendam electo , simulantes ibidem Confessiones audire ,
sollicitare aut provocare tentaverint , aut cum eis illicitos , & inhonestos sermones ,
sive tractatus habuerint , in officio S. Inquisitionis severissimè ut infra , puniantur. Et
præterea omnes hæreticæ pravitatis Inquisitores , & locorum Ordinarios omnium Re-
gnorum , Provinciarum , Civitatum , Dominiorum , & locorum universi orbis Chri-
stiani in suis quemque Diocæsis & Territoriis per has nostras litteras , etiam priva-
tivè quoad omnes alios specialiter , ac perpetuò judices delegamus , ut super his contra
predictos simul , vel separatim in omnibus , prout in causis fidei , juxta Sacrorum Ca-
nonum formam , necnon officii Inquisitionis hujusmodi Constitutiones , Privilegia ,
Consuetudines & Decreta diligenter inquirent , & procedant : & quos in aliquo ex
hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint , in eos pro criminum qualitate &
circumstantiis , suspensionis ab executione ordinis , privationis beneficiorum , dignita-
tum & officiorum quorumcumque ac perpetuæ inhabilitatis ad illa , necnon vocis activæ
& passivæ , si Regulares fuerint , exilii , damnationis ad triremes , & carceres etiam in
perpetuum absque ulla spe gratiæ , aliasque pœnas decernant : eos quoque si pro delicti
enormitate graviore pœnas meruerint , debitâ præcedente degradatione , Curia sæ-
culari puniendos tradant.

„ Dantes etiam facultatem venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Gene-
ralibus Inquisitoribus , ne delictum tam enorme , & Ecclesiæ Dei tam periculosum , ob
probationum defectum , impunitum , cum difficilis sit probationis , testibus etiam sin-
gularibus , concurrentibus præsumptionibus , iudiciis , & aliis adminiculis , delictum
probatum esse arbitrio suo judicandi & curia sæculari , ut præfertur , reum tradendum
esse pronuntiandi.

„ Non

Non obstantibus Omnibus quæ Pius IV. prædecessor in suis litteris prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.
 Mandantes omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes quos noverint fuisse ab aliis sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu ut præfertur tractantes, Inquisitoribus seu locorum Ordinariis prædictis: quod si hoc officium prætermiserint, vel pœnitentes docuerint, non teneri ad denunciandum Confessarios sollicitantes seu tractantes ut supra; iidem locorum Ordinarii & Inquisitores, illos pro modo culpæ punire non negligant.

§. 5.

Doctrina de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis à nobis tradita, tenetur à Theologis recentioribus, etiam ab illis qui nullatenus in hoc puncto suspecti sunt.

ET si ea quæ ex Scriptura Sacra & Ecclesiæ praxi allegavimus, abundè probent doctrinam à nobis traditam de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis; ut supervacaneum videri possit pro ulteriori probatione accersere auctoritatem Theologorum recentiorum: pro iis nihilominus convincendis, apud quos talium doctrina in pretio est, non inutile fuerit adferre quæ pro hac re tradunt Joannes Wiggers & GUILLIELMUS HERINX: quorum prior de jure & just. tract. 4. cap. 1. dub. 7. habet sequentia: "Dico secundo: quando damnum impendens est alicujus momenti, sive sit temporale sive spirituale, quod tibi vel alteri instat; poteris crimen proximi manifestare, quatenus hæc manifestatio ad damnum illud sive malum impediendum est necessaria: ita Soto lib. 5. de justitia. q. 7. art. 1. Navarr. cap. 18. num. 31. Tannerus. Bannes 2. 2. q. 73. art. 2. dub. 1. Salon. Bonacina, & alii quos citat, ut v. g. si noverim Petrum esse furem; licebit mihi monere eos cum quibus habitat, ut sibi caveant. Ita Wiggers.

Similia tradit GUILLIELMUS HERINX in tertia parte Summæ Theol. disp. 7. q. 4. verba ejus sunt: "Dico tertio: potest quis manifestare crimen occultum proximi, quatenus hæc manifestatio est necessaria ad impediendum notabile damnum sive temporale sive spirituale, inde alioquin innocenti impendens: v. g. novi Petrum esse furem, possum monere eos quibus cohabitavit, ut sibi caveant. Deinde possum patefacere homicidam, si innocens esset condemnandus, imò ex Charitate crimen manifestare teneor: ratio est; quia potest quis se, & innocentem servare indemnem per moderatam defensionem, etiam cum detrimento invaloris in vita & membris, ergo multò magis in fama; ad quam, suppositâ veritate criminis, jus satis limitatum possidet. Deinde quisque habet jus proferendi in lucem, quod in sua cognitione abditum tenet, si ex illius occultatione aliis malum imminet: cum id possit ut sua, cur non ut proximi mala avertat, quem sicut seipsum diligere debet? unde ipse Salvator Matt. 16. & Luc. 12. occultam Phariseorum & perniciosam hypocrisim discipulis manifestavit, quatenus sibi ab eorundem fermento caverent.

§. 6.

Quæ de revelandis criminibus & defectibus occultis tradidimus, specialiter locum habent circa illos qui Sacris Ordinibus sunt initiandi, vel ad regimen animarum assumendi; aut in hoc malè se gerunt.

Nullum puto, Fratres charissimi, ait Gregorius Papa hom. 17. in Luc. 10. ab aliis majus præjudicium, quàm à Sacerdotibus tolerat Deus: quando eos quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit. Hinc in pontificali
 eos

eos qui in Presbyteros, ordinandifunt mōnet his verbis : " Cū magno timore ad tantum , gradum ascendendum est , ac providendum ut cœlestis sapientia , probi mores , & diu- , turna justitiæ observatio ad id electos commendent . , Etenim cū *omnis Sacerdos ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum* ; præcipua Ecclesiæ felicitas & infelicitas in probis & improbis Sacerdotibus consistat , necessum est. Hinc Ecclesia , etiam per revelationem occultorum criminum , & olim & nunc , ab Ordinibus sacris & animarum regimine homines sceleratos ac tanto munere indignos omnino vult impediri. Prudens istud Ecclesiæ consilium , etiam ipsis criminosis & inidoneis , est perutile : magnis enim & specialibus gratiis opus est , ut functiones Ecclesiasticæ , præcipue in animarum regimine , eo quo Deus vult modo , exercentur. Has gratias Deum misericorditer dare quibus dat , ac proinde justè posse denegare , indubitatum est. Præterea observandum , quod Deus specialiter provocetur & quasi impellatur , ut istas gratias deneget criminosis & inidoneis , qui in ista munia sacrilegè se intrudere præsumperunt. Optimè ergò , non minus in proprium illorum , quàm in commune Ecclesiæ bonum , constitutura est ; ut criminosi & inidonei ab ordinibus ac animarum regimine , etiam detegendo , dum opus est , illorum crimina occulta , arceantur.

Similes , ut credo , considerationes , non tantum publici boni Ecclesiæ , sed insuper privati ipsorum Confessariorum , Gregorium XV. moverunt , ut denuntiare juberet Confessariorum nequitiam , qui in Sacramentali Confessione , aut ejus occasione , personas quascumque ad inhonestà sollicitaverint : tale namque hominum genus , non minus in suam , quam in aliorum damnationem , in Officio Confessarii perseverat , adeoque , tam ipsorum proprium , quàm commune Ecclesiæ bonum , exigit , ut per denuntiationem , quantum fieri potest , illa utriusque perniciës sistatur. Hactenus locuti sumus de revelandis criminibus occultis : nunc ob materiæ connexionem , aliquid dicendum de detegenda latente malitia in factis quibusdam publicis , sive apertis.

§. 7.

Si revelanda sint crimina occulta , multò magis detegenda est malitia latens in quorundam criminibus publicis.

H Actenus ostensum est , quod crimina occulta , quandoque , iusta scilicet ex causa , sint revelanda : cum quo consistit , quod sæpè revelanda non sint : fieri namque potest , ut nihil omnino requirat commissum ab aliquo crimen alteri aperiri , quò casu revelare non licet : nec sufficit causa quæcumque , adeoque quantumvis exigua , ut alterius crimen occultum revelare liceat ; sed opus est , ut finis qui per revelationem intenditur , sit revelationi criminis cum suis circumstantiis considerata proportionatus : quare expendendam quæ sit finis intenti bonitas , quale , cujus crimen , & cui reveletur.

Multò minus crimen alicujus occultum detegere licebit , si ex una parte nullius bonum , crimen aperire postulet , & ex altera , bonum ipsius qui commisit , vel proximi ejus aut communitatis alicujus exigat ut crimen non reveletur. Primum namque facillè contingeret , si unicus alicujus personæ in impudicitiam lapsus , referatur in circumstantiis , quibus eidem personæ meritò timetur , ne dum primus lapsus his illisvè erit cognitus , sollicitetur vehementius , & famà amisâ , consentiat facilius , aut de statu matrimoniali consequendo desperans , vivat impudentius.

Ex his ulterius perspicuum est , quomodo etiam proximi salus requirere possit , ut crimen cujusdam personæ non reveletur. Quante præterea possunt rixæ ex revelatione alicujus criminis , inter conjuges nasci ; quæ dissidia inter familias oriri ; qualia odia in illis

accendi qui à revelato crimine, in se vel in personis sibi conjunctis, injuriam passi sunt. Non difficulter ex his omnibus colligitur, quod bonum integrè alicujus communitatis etiam possit exigere ut crimen aliquod occultum, superioris præcipuè, non reveletur, illis saltem ejus subditis, qui inde scandala multa & , uti aliquando fit, utilitatem nullam sint accepturi.

Hæc de malefactis non occultis ratione malitiæ, sed occultis ratione ipsius facti præmissimus, ne quis harum Thesium occasione, in quibus multa dicuntur de occultorum criminum revelatione, errorem arripiat, quo sibi licitum existimet occulta quorumlibet crimina publicare. Nunc agendum de criminibus in quibus factum est publicum, sed malitiæ occulta; illis puta occulta, quibus sive eminentia, sive fama, sive etiam professio personarum, palam crimina quædam committentium, persuaserunt, aut nihil, aut parum malitiæ factis illis inesse; cum tamen ut ponimus, legi divinæ graviter adversentur.

Multæ sunt rationes, ob quas occultam in publicis ejusmodi factis, malitiam regulariter oporteat manifestare. Siquidem ignorantia latentis malitiæ in illis, multos (si illa committentes sint velut in Theatro, sive supra candelabrum positi) solet seducere: ac in primis, ut iniqua facta non improbant, sed ut probent potius & ament: Deinde ut laudent, ac alios in eandem secum approbationem trahant: jam verò digni sunt morte, non solum qui talia faciunt, sed etiam qui consentiunt faciendis. Denique illa probantes & amantes, faciliè procedunt ad criminum imitationem, re ipsâ nimirum eadem committendo, quæ à personis eminentibus, præcipuè si sint sui superiores, vident passim committi: nec mirum, cum, aliis illa probantibus, multis ea laudantibus, nemine ista vituperante, à personis magnis, exerceri cernant.

Ad ipsos etiam criminum Authores derivatur ista pernicies, etenim quid magis excæcat & obdurat peccantem, quàm si peccator laudetur in desideriis animæ suæ & iniquus benedicatur. Præterea nonne justitiæ sive veritati æternæ ac incommutabili, id est Deo ipsi, singulariter injurium est, si in ejusmodi malefactis approbetur injustitia, adeoque justitia illi opposita condemnetur?

Manifestè hinc consecrarium est, quod malitiæ quæ in factis publicis personarum eminentium ac illustrium latet, detegenda sit in bonum eorum qui ex ignorantia malitiæ, crimina illa essent approbaturi. Clarum quoque est, quod istam malitiæ manifestationem exigat justitia ac veritas, alias à non paucis opere, à multis ore, à pluribus corde improbanda ac condemnanda.

Patet insuper, quod ipsismet criminosis magnum Charitatis officium præstetur, si ista malitiæ ita ostendatur, ut passim ab omnibus aliis improbetur, non solum quia hæc ratione diminuetur aut tolletur scandalum quod factis illorum inerat; verum etiam quod hoc pacto magis sperare liceat ipsorum emendationem: uti enim aliorum approbatio & applausus, malefacientes in suis nequitias tenet ac fovet, ita quoque improbatio & communis aliorum reprehensio malefacientibus specialiter utilis est; ut eos corrigat, aut minus malos reddat.

§. 8.

Ex his omnibus à fortiori, ut aiunt, tandem conficitur quod impugnando non mores, sed dogmata P. HERINX, contra justitiam non peccaverim.

Impugnando dogmata GUILIELMI HERINX, quæ ipse de surreptione occulta, & usu opinionis probabilis tradit, enarravi illa eisdem terminis quibus ipse illa conscripsit; præterea detexi per legitimas (ut in his Thesibus iterum ostendo) consequentias, conclusiones quæ in dicti Patris dogmatibus latebant. His non obstantibus Author Apologiæ pro P. HERINX, dicere audet quod in his peccaverim contra justitiam. Non quod crimen

crimen ullum revelaverim, sed quia doctrinam, eamque non occultam, sed tot centenis exemplaribus ab annis plusquam viginti ab ipomet Authore evulgatam, in Theſibus publicis oppugnavi. Ridiculum sanè est quod Author Justificationis videtur innuere me contra justitiam peccasse, non solum Patri H E R I N X dogmata aliqua, ut vult, falso imponendo; verùm etiam palam toti mundo ostendendo, quod illa non subsistant, quodque plurimas conclusiones in moribus non tenendas, complectantur. Jam enim patet quod etiam ipsa crimina, ratione facti occulta, quandoque debeant ob bonum, spirituale potissimum, ipsius criminosi, proximi ejus, aut communitatis alicujus revelari; & quod proprius ad rem nostram accedit, mox ostensum est, quod crimina quæ ratione facti sunt publica, sed malitia multis occulta, ob rationes s. anteriori expressas, debeant ostendi verè esse crimina, sive quod eorum malitiam manifestare oporteat: multò igitur magis ostendendum est, quod dogmata moralia centenis aliquot librorum exemplaribus publicata, non subsistant, quodque in iis contineantur tot conclusiones morales legi æternæ revera adversantes: siquidem Fidelibus ut conclusione sequenti probabitur, magis nocent cæteris paribus mala dogmata moralia, quàm quorundam malefacta. Adhæc minus infame habetur, saltem hodie, mala docuisse, quàm mala fecisse.

Certè, si publica doctrina, publicè sine læsione justitiæ oppugnari non possit, non video quomodo liceat Scotistis prælo publicare, quæ ipsi adversus Thomistas, vel Molinistas tenent: an forè Scotistis liceat aliquid contra integras Scholas, quod mihi illicitum est contra unum aliquem Scotistam? nec satisfacit responsio, si illarum Scholarum disſentionem dicas speculativa, potius quàm practica respicere: nam, ut omittam quod disſensio inter illas Scholas etiam practica, imo ipsa totius praxis principia, ut est v.g. materia Prædestinationis & Gratiæ involvat, ut inquam hæc omittam, nonne Theologo Christiano magis dignum est, si unicum illum Theologorum Magistrum Christum imitetur: hic verò non ea quæ in nuda speculatione hærent in Judæis culpavit; sed quæ mores concernebant: neque enim dubitari posse videtur, quin Scribæ & Pharisei, cum tot errores tradiderint circa mores, etiam in speculativis Theologiam concernentibus errarent; & tamen non magis circa hæc, quàm circa Philosophica aut Historica, in quibus similiter errasse non est dubium, eos censuit redarguendos: nec mirum, venerat quippe Magister optimus ad dandam scientiam salutis plebi suæ; scilicet ut vitam habeat & abundantius habeat, ad quam parum utile erat alia tradere, quàm quæ charitatem plantabant & per hanc mores instruebant; sicuti ad eandem vitam non multum serviebat alia culpæ præter ea quæ cupiditatem eradicabant & per illam mores destruebant. Si proinde alicui liceat Scholam totam oppugnare circa speculativa, magis dignum est Theologo Christiano eam oppugnare circa Moralia; & magis licitum in Moralibus oppugnare unum aliquem, quàm in speculativis Scholam totam. FAMA VIRI PER ORBEM NOTI, inquit Justificationis Author, NON ERAT DEROGANDUM: at istud nego & pernego; quo jure, jam tum patet, & patebit amplius ex Conclusionem tertia, in qua ostendam, me non solum non contra justitiam, sed nec contra Charitatem, imo maxime secundum charitatem impugnasse dogmata quadam Moralia P.HERINX, quæ quidem continent, meo judicio, Conclusiones pœnè innumeras legi æternæ revera adversantes: ex quo jam nunc optimo, ut mihi saltem videtur, jure conficio, quod tantum absit, ut per meam impugnationem peccaverim contra justitiam, etsi famæ viri per orbem noti derogaverim, ut potius contra justitiam peccassem, si istorum dogmatum confectariarumque inde conclusionum, cum lege æterna repugnantiam, non ostendissem: nunquid enim Theologiæ Doctor contra suum officium adeoque quodammodo contra justitiam agit publicarum doctrinarum nocumenta celando, potius quàm ea detegendo? nonne saltem hoc debet veritati? nunquid etiam hoc debemus fideli populo, qui certè plus juris habet ut talia falsitatis

documenta veritatem revelando, à se arceantur, quàm Scriptor aliquis, ne fama sua falsitate nixa (nam alla per veram accusationem non tollitur) veritatem celando, quoquo modo minuatur?

Huic nostræ assertioni verissimæ, consentientem habemus ipsum Patrem HERINX. Libenter, inquit ille in conclusione sui operis, agnosco me in multis errare potuisse: quamobrem desidero in omnibus, non modo benignum lectorem, verùm etiam SEVERUM ET LIBERUM CORRECTOREM; IMO ET REPREHENSOREM: Nullus enim, inquit Aug. lib. 2. de Trinit. in præfat. reprehensor formidandus est amatori veritatis.

CONCLUSIO TERTIA.

Ostenditur quod dogmata quædam Patris HERINX impugnando, etiam adversus Charitatem non deliquerim; immò quod secundùm Charitatem istud fecerim: quodque magis sit verosimile, ejusmodi dogmatum impugnationes contra Charitatem omitti, quàm contra Charitatem fieri.

§. I.

Non contra, sed secundùm Charitatem feci, reipsâ ostendendo, per impugnationem dogmatum P. HERINX, me minus diligere quod minus diligendum est, & magis diligere quod magis est diligendum.

Primo ostendendum quod non contra, sed secundùm Charitatem, designata & oppugnata à nobis fuerint sæpius dicta dogmata P. HERINX: abstrahendo tantisper ab alia quæstione mox subjungenda, quæ quærendum erit, an secundùm Charitatem factum sit, quod Patris HERINX, potius quàm quorundam Lovaniensium, ut vult Justificationis Author, doctrina à nobis impugnata fuerit.

S. Augustinus, lib. 1. de doctr. Christ. cap. 27. sic ait: „ Ille sanctè & justè vivit, „ qui rerum integer æstimator est; ipse est autem qui ordinatam dilectionem habet; ne „ aut diligat quod non est diligendum; aut non diligat quod diligendum est; aut amplius „ diligat quod minus diligendum est; aut æque diligat quod amplius vel minus diligen- „ dum est; aut minus vel amplius diligat quod æquæ diligendum est., Ex quibus habemus, non contra, sed secundùm Charitatem nos egisse, si non amplius dilexerimus quod minus diligendum est: sed fama P. HERINX, quam, dogmata illius refutando abstulisse dicor, non amplius, sed incomparabiliter minus diligenda est, quàm bonum spirituale tam multorum hominum qui poterant occasione doctrinæ à nobis impugnata, incidere in tot, tantique momenti actionum genera legi æternæ adversantium. Iterum dico: fama Patris HERINX, quam Thesis meis abstulisse dicor, sine ulla comparatione minoris est æstimanda, quàm bonum spirituale tam multorum hominum. Quod ut magis pateat, §. subsequenti examinabimus quantum sit illud bonum quod Thesis meis, Patri HERINX dicunt esse ablatum: Deinde §. post illum subjungendo, ponderabimus bonum spirituale, cujus hic facta est mentio; ut hinc fama Patris HERINX, illinc tot hominum animæ bono, inter se comparatis, cuilibet manifestum sit, nos juxta doctrinam Aug. lib. 2. de lib. arbit. c. 10. *Deseriora melioribus subtrahisse*, adeoque non contra, sed secundùm Charitatem egisse.

§. 2.

*Expenditur quanti facienda sit illa fama, quam me abstulisse dicunt
Patri HERINX.*

Primâ harum Thesium Conclusionum ostensum est, quod in Thesibus meis adversus doctrinam Patris HERINX editis, nihil omninò contra *veritatem* dixerim; ex quo confectarium est, quod Patri HERINX non abstulerim famam veritati innixam; sed illam solum quam obtinebat apud aliquos, qui in dogmatibus à me impugnat, existimabant eum vera docuisse, ubi nunc multi eorum videbunt, quod saltem in illis dogmatibus, vera non docuerit. Ex quibus confectarium est, quod si quid famæ Patri illi abstulerim, id intelligendum sit de fama inani & falsa; atque ita, examinandum nobis superest, quanti valeat ista fama in falsitate fundata; & præcipuè quæ fert vera docuisse illum, qui tamen vera non docuit.

Quod generatim attinet ad famam nostram, quæ ex falsitate ortum ducit, tanti nobis debet valere illa, quanti ambitionis & inanis gloriæ objectum. Quisquis enim sibi quærit falsam famam, hoc ipso ambitiosus est, & vanæ gloriæ cupidus: siquidem honorem & æstimationem quærere propter illa quæ quispiam reverà non habet, ambitionem & vanam gloriam arguit: patet ex notione ambitionis & vanæ gloriæ cuilibet indita; item ex iis quæ Conclusionum 2. §. 1. ex S. Thoma allegavimus.

Singulariter ambitionem & vanitatem arguit, si honor & fama quærantur, de doctrina aliqua, quasi foret vera & utilis, ubi econtrà falsa est, & nociva: quærantur enim tunc illa, de doctrina ut verâ & utili, cum talis non solum non sit in illo, qui ista quærit; sed ex supposito, pro doctrina vera, habeat falsam; pro utili, nocivam: & quod præcipuè consideratione dignum est; ille ipse honor, illa fama, pro doctrina vera & utili in qua fundari putantur; deprædicant doctrinam falsam & nocivam, atque ita exercent officium directissimè contrarium officio honoris & famæ. Nam honoris nostri & famæ verum officium est, ut per illa possimus aliis prodesse: clarum id est ex dictis conclusionum secundâ. patet quoque ex iis, quæ habet S. Thomas 2. 2. q. 131. ar. 1. in c. de ambitione. *In tantum*, inquit, *debet homini placere testimonium suæ excellentiæ quod ab aliis exhibetur, in quantum per hoc paratur sibi via ad hoc quod aliis prosit*: talis verò honor ac fama, directissimè eo tendunt, non ut proximis possimus prodesse; sed ut nocere, præcipuè dum agitur de doctrina morali eaque tali ut ad multa actionum hominumque genera sese extendat: ex quo & hoc confectarium est, quod fama illa non solum noceat doctrinæ illius sequacibus, sed sæpè etiam ipsi eam tradenti; maximè si hic eo sit animo, ut ob vanam illam famam, velit doctrinæ suæ falsitatem manere occultam.

Tria proinde mala ad te trahis, si ut honorem sive famam tibi captes ex ejusmodi doctrinis moralibus; velis eas, etsi falsas, haberi ut veras. Primum quidem, quod vanitatem captes. Secundum, quod alios ad malos mores inducas. Tertium, quod teipse alienæ improbitatis reum constituas. Si proinde minus quàm nihil valeat objectum ambitionis & vanæ gloriæ; multò minus quam nihil valet hæc fama de ejusmodi doctrina morali: siquidem præter inordinationem primam, quam communem habet cum objecto ambitionis & vanæ gloriæ; insuper secum trahit duo alia mala non exigui sane momenti.

§. 3.

*Expenditur quantum bonum spirituale sperare liceat ex ablatione ejusmodi famæ,
de doctrina morali, falsitate nixa.*

Thesibus anterioribus 7. Decembris 1684. defensis, & latius harum conclusionum primâ §. 1. ostensum est, quod Pater HERINX docuerit: non improbabiler asserti, in
valde

valdè gravi necessitate etiam aliena posse surripì, quando dives obligatur eleëmofynam præstare & non vult. Etiam diximus non multum interesse, an dixerit *non improbabiler*, an vero, *probabiliter* imò an dixerit eam sententiam esse communem, prout *Thomas Tamburinus*, cum Pater *HERINX* sit de numero illorum, quibus sua circa res agendas opinio, si probabilis sit, tuta semper est ac secuta. Quantum malum ex illa doctrina merito timeatur, ostensum est §. 2. ejusdem conclusionis.

Similiter dictis Thesisibus 1684. defensis, & latius rursus in hodiernis conclusione prima §. 3. 4. 5. & 6. exhibuimus doctrinam Patris *HERINX* de usu opinionis probabilis, cum tribus hisce conclusionibus inde consecutis: prima, perinde esse huic scriptori ad securitatem praxis, an opinio sit simpliciter probabilis, an communis, an probabilissima. Secunda, quod qualibet opinio inter condemnatas ab *Alexandro VII.* & *Innocentio XI.* suo respectivè authori fuerit tuta & in praxi secuta. Tertia, quod huic authori ad securitatem sufficiat opinio, etiam minus probabilis & propriæ contraria.

Quanta mala inferat praxis istius doctrinæ de usu opinionis probabilis, item praxis illorum dogmatum, quæ veluti conclusiones inde deducta sunt, nemo non videt, cum cuilibet opinio futura sit secuta morum regula, nec tantum sua, sed etiam aliena, et si propriæ contraria.

Porro quantum est hoc malum, tantum cum proportione est bonum spirituale quod, etsi propter varia obstacula non plenè per Theses nostras fuerimus consecuti, quantum tamen est ex parte impugnationis nostræ, conati sumus obtinere. Nunc ergo tantum bonum comparatur cum falsa fama (nam talis est, quam scriptor habet, secundum illam famæ partem, quæ innititur doctrinis ut veris, cum sint falsæ) id est cum ambitionis & vanitatis objecto, eoque tali, quod nemo, sine tot proximorum, adeoque nec suæ salutis detrimento, sibi desiderare valet. Non ergò contrà, sed secundum charitatem egi, bona tam magna à quibus pendet animarum æternitas, vanæ famæ, sive bono tantillo, seu verius malo tanto postponens: injurius certè forem Patri *HERINX* ejusque postea adepto Episcopali characteri, si de ipso sentirem tam malè, quod nimirum famam vanam, tot hominum spirituali bono præferri voluerit: aliud namque de viro sentire cogunt antè citata verba ex conclusione operis sui: *Desidero in omnibus non modo benignum Lectorem, verum etiam severum & liberum correctorem, imò & reprehensorem.* Ex quibus & hoc conficio, quod ego potius desiderio viri illius Religiosi ac Ecclesiæ Catholicæ antistitis, satisfacere dum doctrinam prædictam liberè oppugnavi, quam ipse justificationis Author, qui eo titulo, me contrà Charitatem peccasse prætendit.

§. 4.

Examinatur an Charitati quam proximo debemus, non adversetur nolle ei manifestare falsitatem doctrinæ moralis, quam cum salutis suæ periculo multi veluti veram in praxi amplexuri sunt.

Priusquam ad quæstionem hanc respondeam, præmittendum censeo me hoc & tribus sequentibus §§. non agere specialiter adversus doctrinam *P. HERINX*, sed præsciendo ab hoc illove Authore, quæstionem intelligere generatim & abstractim de doctrina morali falsa, sive per Scriptorem aliquem sæcularem, sive per Religiosum, sive per Doctorem aliquem Lovaniensem, sive per alium quemcumque, fuerit evulgata. His prænotatis, dico ex iis, quæ conclusionis secundæ §. 2. & 3. dicta sunt, satis patere quod contra Charitatem sæpe committatur revelatio criminis occulti, quia ipsiusmet infamandi, vel proximi ejus, aut Communitatis cujusdam bonum spirituale, crimen istud detegi postulat. Consecutarium hinc

hinc est, multo magis contra Charitatem posse peccari non detegendo falsitatem quorum
dam dogmatum Theologiæ Moralis: hoc enim sæpè longè magis exigit bonum spirituale
hominum multo plurium: nam facta mala solent à suis Authoribus occultari: doctrinæ
verò malæ prælo, in tot librorum centenis exemplaribus imo sæpè millenis per Provincias
& Regna divulgantur, & præcipuè perveniunt ad illos, quorum officium est in iis quæ
ipsi ex libris dedicerunt, alios instruere: atque ita ejusmodi doctrinæ, non rarè in uno
Pastore integram Parochiam, in uno Episcopo totam Dicecesim & quandoque in uno
Rege Regnum totum inficiunt, seducunt, ac malis moribus implent. In doctrinis malis,
mirâ animositate falsitatem defendi videmus, sed in malis moribus usitatum est istud *se
non castè, saltè cautè*, quo fit ut in his pudor crimen celet & imitationem impediatur: in illis
verò audacia doctrinas protrudat & ad earum praxim invitet, quin & nonnumquam cogat.
Ad hæc mala facta ordinariè morte malè viventium extinguuntur, aut certè admodum flac-
cescunt, sed malæ doctrinæ, post extinctos illarum Authores supervivunt in illorum libris:
neque tum earum infectio diminui sed augeri potius solet, quia Magistro mortuo vivunt
adhuc illius discipuli & amici, qui nonnumquam majori fervore majorique audacia & ordi-
nariè numero longè majori, mortui Authoris doctrinam propagare pergunt: ut credi-
bile sit quod S. Bernardus huic suo dicto, *Amara (Ecclesia) in nece Martyrum, amarior in con-
sistitu Hæreticorum, amarissima nunc in moribus Domesticorum*, si modò viveret, mutationem vel
additionem censeret necessariam, quâ exprimeret quartam hanc Ecclesiæ persecutionem tri-
bus à se designatis deteriorem. Ex his omnibus nimis manifestum evadit sæpè peccari contra
Charitatem non impugnando doctrinæ Moralis falsitatem, maximè si istud omittatur ne
Author, qui impugnandus est detectâ doctrinæ suæ falsitate, deinceps audiat in-
doctus vel minus doctus; hoc siquidem est æternam tot hominum felicitatem vanæ unius
Authoris famæ, ipsi nihil profuturæ & tam multis aliis hominibus nocituræ, postponere.
Hoc est, ut verbis Augustini utar, amplius diligere quod minus diligendum est, hoc est,
diligere quod non est diligendum: hoc denique est quodam modo loquendi, non diligere
quod est diligendum: quomodo enim æternam tot hominum salutem diligit qui propter
res incomparabiliter inferiores, qualis in primis est vanissima illa fama, eam negligit?
Manet ergò certissimum, quod multi contra Charitatem peccent non impugnando do-
gmata moralia, quæ ipsi norunt falsa esse & noxia.

§. 5.

*Falsitas doctrina potest 3. modis manifestari; primo per nudam propositionem veritatis
opposita, secundo, per exhibitionem & convictionem ipsius falsitatis, tertio,
etiam designando libros, qui falsam doctrinam tenent.*

Cum veritas unius contradictoriarum inferat falsitatem alterius, consecrarium est, ut si
clare ostendatur veritas cujusdam doctrinæ, unâ etiam comprobari falsitatem doctrinæ
oppositæ. Verùm hic modus falsitatem redarguendi; non semper est sufficiens; primo
quidem, quia non ita afficit & ferit legentes vel audientes sicuti directa falsitatis convictio;
deinde quia multi non vident oppositionem quæ inter doctrinas, quas uti veras tenent,
& eas quæ falsæ sunt, revera intercedit: præterea plures, ubi doctrinæ falsæ plausibi-
liter sibi proponuntur, eas amplectuntur quia non sunt muniti adversus argumenta,
fallacias, & imposturas quibus falsitas tegitur. Denique non satis horrida multis apparet
falsitas dum eis proponitur nuda veritas.

Hinc sæpissimè adhibendus est alius modus, sive ipsa falsa dogmata ad eorum convictio-
nem

nem proponantur; quo eorum oppositio cum veritate manifestè ostendatur; quo, ut quair-
doque tantum opus, argumentorum, fallaciarum, & imposturarum fraudes detegantur;
quo horrida confectaria in falsis dogmatibus latentia in lucem proferantur; & quod præ-
cipuum, quo falsitas, detractis suis laruis, ut est, nuda exhibeatur.

Sed neque hoc modo Theologiæ studiosi, potissimum incipientes, aut qui parvo sunt
ingenio, satis muniuntur adversus mala dogmata, eo quod tantus hodie sit illorum nu-
merus, ut impossibile foret ea singulatim recensere ac refutare.

Hinc sæpè opus est tertio modo, designando scilicet errorum Authores, sive libros
quibus errores continentur, præcipuè si hi admodum crassi sint, quo nimirum fiat, ut com-
pendiosè moneantur Theologiæ studiosi, quos libros alii cavere, alii cautè legere debeant.
Etenim vel ante dicti errores sunt circa ipsa Theologiæ principia vel circa conclusiones
tantum, aut, ut magis dialecticè loquar, circa consequentias; vel ut fieri solet, attingunt
principia & consequentias: quidquid illorum supponis, si errores sint in moralibus &
crassi, Author qui illos tradidit, si multa scripserit, merito tibi in multis est suspectus:
nam error in principiis secum solet trahere errores circa plurimas conclusiones inde
deductas, aut deinceps deducendas, & error qui solum respicit conclusiones, cum ut
supponitur, crassus sit & in moralibus, arguit tenuitatem ingeni turpiter hallucinantis
circa consequentias; jam vero quid magis fieri natum, quam ut homo parvi ingenii,
dum multa in Theologia morali concludit, multoties erret: ex quibus facillimum est vi-
dere, quanto jure tibi debeat author aliquis esse de multitudine errorum suspectus, si
non solum erret in principiis, sed etiam hallucinetur circa consequentias.

En tibi similitudinem, opportunam quidem ut ista declarem, sed tamen, ut similitudi-
nes solent, claudicantem. Finge tibi in oppido quodam pharmacopolam aliquem, qui
pro cremore tartari arsenicum obtrudit: putasne emptores adversus venenum satis mu-
niendos, si cremoris tartari proprietates accuratè eis descripseris? Item si ultra hæc etiam
arsenici indicia designaveris? nunquid enim designandus etiam erit ille, qui pro cremore
tartari arsenicum vendere solet?

§. 6.

Examinatur, quinam præcipuè teneantur noxiam Theologiam moralem oppugnare.

Scripturæ Sacræ sententiæ, quibus proximum sicut nosmetipsos diligere, & quidquid
volumus, ut nobis faciant homines, etiam illis facere jubemur, clarissimè ostendunt,
quod cuilibet, non tantum sua, sed etiam proximi salus debeat esse cordi. Unde illud:
mandavit illis unicuique de proximo suo. Eccles. 17. etsi etiam ad temporalia extendatur;
æterna tamen majori jure respicit, nimirum, proportionè servata, tanto magis, quanto
hæc illis sunt majora. Ex his & similibus sententiis, rectè conficitur, quod præceptum
de correptione paternâ, quæ cuilibet hominem, servatis, ut aiunt, servandis, obliget;
etsi proximus non ignoranter, sed etiam scienter peccet, sive ex passione, sive ex malitia.
Et hæc quidem una est eleëmofynarum spiritualium, quas proximo nos debere, etiam
vulgus novit, idque vi præcepti, quo eum jubemur diligere. Eodem obstringimur,
servatis rursus servandis, proximum dedocere ignorantiam, ex qua contingit eum delin-
quere (neque enim audiendi sunt, qui cum hæreticis caelestio & Abailardo docent non
dari peccata ignorantia) & quidem hoc titulo magis, quam corripere ex passione vel mali-
tia delinquentes; quod qui peccant ex ignorantia, propinquiores sunt emendationi, & in-
super magis digni compassione. Eritque hoc Charitatis officium eo arctiori obligatione
cuilibet demandatum, quo majus est malum, à quo suâ instructione proximum liberare
potest:

potest : ex quo & hoc confectarium est , quod obligatio ista sit etiam tanto major , quanto pluribus per unam instructionem malum ejusmodi eximi potest. Colligat hinc lector , quanta sit quamque arcta obligatio nostra , non celandi veritatem , per quam , quantum est ex parte nostra , à peccatis ignorantiae liberare possumus tot homines , quot per doctrinas morales perniciosas centenis ac millenis exemplaribus evulgatas , seduci poterant toto illo tempore , quo durant ejusmodi libri ; aut quo mala doctrina inde accepta , etiam sublatis libris , per traditionem ad posteros potest derivari.

Et si omnes huic malo occurrere teneantur , maximè tamen illi , qui illius fuerunt authores malas doctrinas tradendo , aut cooperatores præbendo auxilia , vel fautores adjiciendo præconia , quibus nimirum malæ doctrinæ vel fuerint evulgatæ , vel fuerint receptæ.

Ex speciali officio tenentur ii , quibus peculiariter incumbit cura eorum qui ex istis doctrinis propinquius sunt inficiendi ; maximè vero si insuper (prout in Pastoribus , Confessariis , Concionatoribus , Sacerdotibus malâ doctrinâ imbutis passim contingit) multis aliis suam infectionem sint communicaturi.

Rursus ex officio speciali noxiam Theologiam moralem , quantum possunt , exauthorare debent omnes Theologiæ Professores ; & titulo gradûs , quotquot in Academiis ab Apostolica Sede erectis , ad Theologiæ Doctoratum sunt promoti. Hinc qui Doctoralem Lauream Parisiis accipiunt , *jurejurando adiguntur veritatem asserere usque ad effusionem sanguinis*. Et quamvis nihil omnino in sua Promotione jurent Doctores Lovanienses , illam nihilominus obligationem , utpote jure naturæ Magisterio annexam , cum ipso gradu , velint nolint , recipiunt. Porro si veritatem asserere debeant ; oportet , ut quantum possunt , eam cuilibet persuadere conentur ; adeoque , ut opportunis quibuscumque mediis falsitatem , præcipuè in moralibus , expugnent , & ab hominum animis pro viribus arceant : id est , ut veritatis recipiendæ impedimenta , quantum valent , tollant & destruant. Unde S. August. lib. 4. de doctrina Christ. cap. 4. Ita pronuntiat : *debet divinarum scripturarum Tractator & Doctor , defensor rectæ fidei ac debellator erroris , & bona docere , & mala dedocere*. Fecit hæc Christus , qui non tantum veritatem tradidit ; sed falsitatem convicit , & malorum insuper dogmatum authores designavit , confusione & cruce quæ hinc sibi obventuræ erant , contemptis.

§. 7.

Est dicta obligatio Theologiam moralem noxiam impugnandi , secundum se sit palpabilis ; multis tamen videtur non esse satis nota.

Pæcipua ratio , cur obligatio de qua titulus paragraphi loquitur , non satis nota sit ; videtur esse , quod qui hoc nostro sæculo , Christiana libertate noxiam Theologiam moralem oppugnant , non faciliè ob multitudinem & potentiam eidem patrocinantium assequantur quæ cupiditati favent ; sicut nec faciliè declinant quæ cupiditati adversantur. Huc accedit , quòd indefatigabili lege spargat Deus poenales cæcitates , super illicitas cupiditates , ut prætextu pacis servandæ , vitandi scandali , conservandæ famæ Authorum &c. obligatio ista occultata maneat , etiam illis , qui ex commisso sibi officio , debent non solum bona docere , sed & mala dedocere.

Major proculdubio est illa cæcitas in iis , qui etsi cum SS. Augustino & Thoma ac veteribus Scholasticis doceant , ob ignorantiam juris naturæ , & multo minus ob probabilitatem non excusari dicta , facta , vel concupita legi æternæ verè adversantia ; nihilominus consent falsa in moralibus dogmata à se non esse , speciatim saltem , oppugnanda ; quia à scriptoribus qui hodie à multis suspiciuntur fuerunt tradita. Quid enim , dictis SS. Augustini & Thomæ ac veterum Scholasticorum sententiis præsuppositis , ad excusandum ea quæ

D

contra

contra legem æternam fiunt, valet, quod hic illeve Author ista teneat? Certè si istis Theologis ex conscientie regimine proprio vel alieno, satis nota foret immensa illa animarum strages, quæ ex mala Theologia Morali hoc nostro sæculo procedit; non adeo difficulter viderent, quanto jure timere debeant illud Ezech. 33. *Si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccinam; & populus se non custodierit, veneritque gladius & tulerit ex eis animam... sanguinem ejus de manu speculatoris requiram.*

§. 8.

Ostenditur quod contra Charitatem non peccaverim, Patris HERINX potius quam quorundam Lovaniensium doctrinam impugnando.

A Uthor Justificationis Patris HERINX §. 2. indicat, quod contra Charitatem peccaverim, potius istius Patris, quam quorundam Lovaniensium dogmata oppugnando. Verùm (ut taceam quod per hoc satisfecerim desiderio ipsius Patris HERINX, qui in conclusione operis testatur se desiderare in omnibus, non modò benignum Lectorem, verùm & liberum correctorem, immò & reprehensorem; & quod prædicta dogmatum oppugnatio, ut ex dictis patet, sit charitatis beneficium, de quo proinde conqueri non oportet) plures illius rationes adferre possum.

Prima namque fuit, occasione famosi speciminis editi in defensionem sexaginta quinque Propositionum postea condemnatarum, in quas edidimus nostras observationes Thesisbus evulgatas: nam in dicto specimine, ut hæc Propositio: *Permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi, imminente* condemnationi subduceretur, variis allegatis enim in finem, addebatur tandem: quod Theologi Belgæ solenter circumspectius loqui in hac materia. Exemplum circumspeditionis primo loco allegat GUILIELMUM HERINX. Quare, oblatâ hâc occasione, examinandum videbatur quo jure famosum specimen, contra quod Thesis nostras 7. Decembris 1684. defensâs dirigebamus, dixerit quod Pater HERINX circumspectius fuerit locutus. Et hæc quidem occasio fuit ac ratio, licet non unica, cur dogmata quædam istius Patris discutienda susceperimus.

Nec refert, quod Authores famosi speciminis hunc virum cum quodam alio ei adjuncto vocent celebriores scriptores hujus temporis in Belgio: quia quo celebrior aliquis scriptor, eo (cæteris nimirum paribus) magis nocent ejus dogmata moralia, si revera legi æternæ adversentur. *Fama viri per orbem noti derogandum non esse* censet Author Justificationis: quasi ideo quia vir per orbem notus est, celanda foret falsitas, si quæ in doctrinis ejus lateat: at ego è contra contendo, quod minus celanda sit falsitas doctrinæ mores concernentis, quia est viri per orbem noti. Obscuri alicujus & ignoti authoris doctrina, etsi falsa, parum nocet, quia parum noscitur, & qui noscunt parum illi credunt: ubi ex adverso doctrina viri celebris & per orbem noti, noscitur à multis, suspicitur à multis, & in praxim deducitur à multis.

Hinc argumento ad hominem, ut vocant, licet nobis in hunc modum arguere: si juxta authores famosi speciminis unus è duobus celebrioribus Belgii Scriptoribus sit GUILIELMUS HERINX (alterum dicunt Franciscum Bonæ Spei) si item juxta Authorem Justificationis, Pater HERINX sit *vir famâ per orbem notus*; potius ipsius quam quorundam Lovaniensium dogmata legi æternæ adversantia oppugnanda fuerunt.

Nequidem examinandum cenfeo, an aliqua, an nulla ex dogmatibus per me in Patre HERINX oppugnatis, à Baccalaureis vel aliis inferioribus, Doctore aliquo Academico Lovaniensi Præsidente, fuerint insertæ ipsorum Thesisbus eo tempore, quo laxitatum Patroni

troni librorum suorum multitudine de suis erroribus aliquid asperserunt ipsimet Academia Lovaniensi. Nam Lovanienses, si de ipso corpore loquamur, ejusmodi dogmata & generatim quorundam laxitates, subinde per libros, sæpissime per Theses, ac potissimum per solemnem illam ad Urbem deputationem, adeo retractarunt; ut jam passim de nimio rigore culpentur ab illis quorum sententiis sese opponunt. Atque hinc emergit nova ratio, cur dogmata patris HERINX oppugnanda videbantur potius quam quorundam Lovaniensium: dico quorundam, quia nec omnes Lovanienses ejusmodi dogmata Thesibus suis inferi permiserunt, minus alia ratione evulgarunt. Quod Joannes Wiggers & Malderus in suis libris aliqua habeant quæ culpo in aliis, parum facit ad rem nostram: Sicut enim alios meâ autoritate non ligo; ita nec ego jurare soleo in verba authorum, nedum Wiggers aut Malderi. Et quod Malderum concernit, non facile reperies Lovaniensium aliquem, qui pro illius Theologia Martyrium sustinere vellet. Neque tamen vel occasio, vel ratio postulabat ut specialiter oppugnarem Joannem Malderum, cum illum mihi non objecerint authores speciminis circâ Propositionem 36. inter condemnatas, prout objecerunt GUILIELMUM HERINX. Neque Malderus ab ipsis inter duos celebriores Belgii Scriptores, quemadmodum GUILIELMUS HERINX nominatur: Nec in Scholis prælegitur iis qui ad animarum curam præparantur. Quod ad Joannem Wiggers attinet: Longe sapius illi quam Patri HERINX, apud nos & quidem nominatim contradicitur, propterea quod à variis Theologiæ studiosis legatur: quapropter haud difficile admitto illum habere non pauca, quæ Lovaniensibus minimè probantur ex. g. de occidendis hominibus pro iis rebus quas contemni oportet: & quidem in defensionem bonorum fortunæ & honoris. Quinimo viris sæcularibus, qui ratione statûs, vel nobilis familiæ, solent & æstimantur excellere in Armorum contrectatione, id licere; dum pugnis vel baculo invaduntur; neque eos obligari ad fugam: quin & post ictum datum licite occidi, si adhuc coram insultans & ignaviam exprobrans subsistat. tract. 2. cap. 2. dub. 12.

Norum est etiam, quod Wiggers attritionem ex solo metu gehennæ conceptam, censet cum Sacramento sufficere ad Justificationem. Et, ut multa paucis, Wiggers dissentit à nobis in tribus Capitalibus totius Theologiæ Principiis: de Deo scilicet, ut bonorum omnium Principio effectivo ratione gratiæ per se efficaci (ille enim defendit congruam) de Deo, sive lege æternâ, ut regulâ morum (cum ipsi sufficiat probabilitas) de Deo, ut sine ultimo cujuslibet nostræ actionis, per castam dilectionem, & cujuslibet agentis per amorem prædominantem, quo ei inhaereat moraliter semper: ubi è diverso Wiggers nec censet omnes actiones nostras in Deum esse referendas (videri potest in 1. 2. q. 18. art. 9. præcipuè num. 77.) nec amore prædominante Deo moraliter semper inhaerendum: ut satis colligitur ex antedicta ejus sententia, de attritione ex solo metu gehennæ.

CONCLUSIO QUARTA.

Dicendum potius quod ex Charitate, quam quod ex odio dogmata Patris HERINX oppugnaverim.

§. 1.

Nullum imprimis assignari potest Argumentum odii.

Author Justificationis §. 2. paulò post medium insinuat, quod dogmata Patris HERINX ex odio oppugnaverim. Sed quo fundamento? Enimverò cum solus Deus scrutetur corda & renes, non licet nobis de proximi nostri internis nisi per externa judicare. Necessum est itaque, ut Authori Justificationis, vel ex ipsa oppugnatione dogmatum

gnatum Patris HERINX, vel ex oppugnandi modo; sive acerbitate; collegerit
internum meum, quod insinuat, odium contra Patrem HERINX.

Quod ad impugnationem attinet, ex Conclusionem tertia patet, ejusmodi impugnationes
potius secundum charitatem fieri, quam secundum charitatem omitti. Illæ proinde, potius
quam earum omisso charitatem indicant; adeoque ab odii suspitione impugnantem potius
eximunt. Jam verò & oppugnandi modus nihil acerbi præfert, ne quidem in uno
verbulo; quod etiam ipse Justificationis Author fateri debet.

His adde, quòd nemo odium cujusquam personæ concipere soleat, absque ulla causa.
Ego vero nullam omninò odii causam, quin potius mutuae amicitiae argumentum, à Patre
HERINX mihi obvenisse recolo.

§. 2.

Assignantur quadam argumenta charitatis.

Non est hujus §. scopus, evincere per externa, quod dogmata Patris HERINX ex
charitate oppugnaverim: posset enim, fateor, uti in aliis externis, ita etiam in his latens
quædam cupiditas sese immiscere. Quod an ita sit declarabit dies illa, quæ & illuminabit
abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium. Hoc solummodo evincam, quòd
saltem externa, quæ hic observari possunt, aliud non probent, quam oppugnationem,
de quâ quæstio, processisse ex charitate: ut ubi nullâ re probatur, ex odio eam profectam
esse; omnibus consideratis maneat verosimile, me potius ex charitate, quam ex
odio dogmata Patris HERINX oppugnasse.

Huic intento suffecerit, si duo verosimilia saltem argumenta charitatis istius allegaverim:
cum vice versa odii allegetur nullum. Primum itaque sit argumentum: quod tradere,
ut existimamus, veritatem multis profuturam, & ostendere falsitatem plurimis noxiam,
sit, quantum ex parte officii saltem, actus charitatis, & quidem Dei simul & proximi.

Secundum argumentum esto: quod ejusmodi impugnationes consideratæ cum circumstantiis,
quas inter hoc nostro sæculo versamur, soleant impugnantem accersere plurimum
inimicitiam quam amicitiam; improprium Christi potius, quam Thesaurus Ægyptiorum;
frequentiores inimicorum insultus, quam amicorum plausus: atque adeo, ni charitatis
finem spectes, incomparabiliter plura quæ terreant, quam quæ alliciant.

P E R T I N E N S.

Quedam dogmata Illustrissimi Patris Herinx recensui, & oppugnavi, videlicet circa surreptiones,
& usum opinionis probabilis: quedam hæcenus intacta reliqui v. g. circa præceptum diligendi Deum & proximum, communionis annua &c. Virum horum potius charitatem arguit?

A L I U D.

Culpæ quod in oppugnanda doctrina Patris Herinx, non attenderim ad editionem correctiorem:
cum tamen (præterquam quod vix perceptibilis sit correctio) de eâ antè nec inaudiverim; nec
inaudire facile potuerim: siquidem exemplaria omnia ad se receperunt PP. Minorita. Profectò, si
culpabilis sit hæc ignorantia; quæ tandem erit inculpabilis?

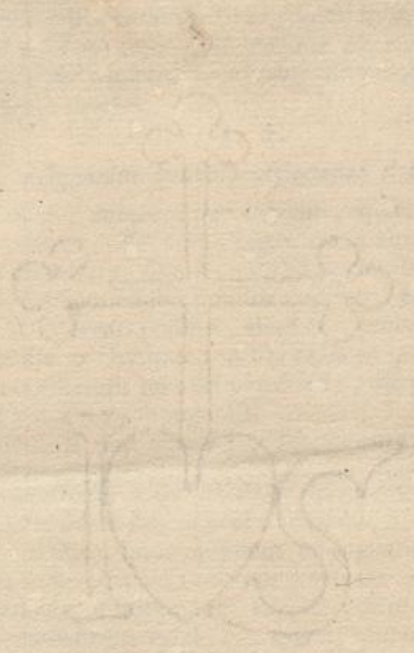
I M P E R T I N E N S

Grande est paradoxum: absolutum de probitate proximi iudicium præcipere; & de affectu erga
proximum parum vel nihil curare.

A L I U D.

Qui crimen falsè cuiquam imposuit, sub obligatione admodum gravi, quomodo potest, efficaciter
imposturam retractare tenetur, interposito, si opus sit, juramento; etiam cum majori sua
infamia ac damno, quàm alter inde patiatur; imò quandoque cum vitæ suo periculo.

F I N I S.

Theles
Doctorū
Academia
Lovan.

Th
2170